

FONDATION ROBERT
SCHUMAN

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР

во 10 графички прикази

FOUNDATION | ФОНДАЦИЈА
OPEN SOCIETY | ОТВОРЕНО
SOCIAL INSTITUTE | СОЦИЈАЛНО
INSTITUTE | ИНСТИТУТ
MACEDONIA | МАКЕДОНИЈА

**FONDATION ROBERT
SCHUMAN**

**Лисабонскиот договор
во 10 графички прикази**

(македонско издание: декември 2010)

Лисабонскиот договор во 10 графички прикази

Издава:

Фондација Институт отворено општество – Македонија

За издавачот:

Владимир Милчин, Извршен директор

Превод на македонски јазик и лектура:

Абакус

Ликовно-графичко обликување:

Бригада дизајн

Печат:

Скенпоинт

Тираж:

2000 примероци

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

341.171(4-672EU)(094.2)

ЛИСАБОНСКИОТ договор во 10 графички прикази: декември 2007 година:
(ажурирано во декември 2009 година, кога влезе во сила Лисабонскиот договор).
- Скопје : Фондација Институт отворено општество-Македонија, 2010. - 52, 52
стр. : табели ; 30 см

Насл. стр. на припечатениот текст: The Lisbon Treaty - 10 easy-to-read fact sheets.
- Обата текста меѓусебно печатени во спротивни насоки. - Текст на мак. и англ.
јазик. - Содржи и: Анекси 1-4

ISBN 978-608-218-071-7

а) Европска унија - Лисабонски договор
COBISS.MK-ID 84773130

Оваа публикација е објавена под насловот "The Lisbon Treaty - 10 easy-to-read fact sheets" од страна на фондацијата Роберт Шуман од Париз, Франција.

First published as "The Lisbon Treaty - 10 easy-to-read fact sheets", by the Fondation Robert Schuman, Paris, France.

Носител на преведувачките права е Фондацијата Институт отворено општество - Македонија. Ниту еден дел од оваа публикација не смее да биде препечатен без писмена согласност на Издавачот.

Резиме

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР ВО 10 ГРАФИЧКИ ПРИКАЗИ

ГРАФИЧКИ ПРИКАЗИ:

Приказ 1	Која е целта на Лисабонскиот договор?	5
Приказ 2	Како ќе функционира Европската унија по Лисабонскиот договор?	8
Приказ 3	Како ќе се донесуваат одлуките во Унија со 27 членки?	11
Приказ 4	Лисабонскиот договор и моќта на граѓаните во Европската унија	13
Приказ 5	Кој е одговорен и за што?	15
Приказ 6	Лисабонскиот договор и областа на слобода, безбеднос и правда	17
Приказ 7	Лисабонскиот договор и економските прашања	19
Приказ 8	Лисабонскиот договор и социјалните прашања	21
Приказ 9	Лисабонскиот договор и политиката за проширување	23
Приказ 10	Лисабонскиот договор и службата за надворешни работи на Унијата	24

АНЕКСИ:

Анекс 1	Список на договорите со кои се градеше Европа	28
Анекс 2	Како се управува со институциите на Европската унија	29
Анекс 3	Список на членови за кои се одлучува со квалификувано мнозинство	30
Анекс 4	Список на членови за кои се одлучува во вообичаена законодавна постапка	42

Приказ 1

КОЈА Е ЦЕЛТА НА ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР?

1) ЗОШТО НОВ ДОГОВОР?

Досега Европа се градеше врз **серија договори за коишто преговараа државите** (Види Анекс 1 – Список на Договори со кои се градеше Европа). Овој метод даде позитивни резултати и со него **се градеше Европа** повеќе од педесет години.

Од почетокот на 90-тите години, Унијата се соочува со двоен предизвик:

- **прием на нови држави-членки** – за да се заврши проектот на помирување во Европа, што започна во почетокот на 50-тите години, и
- **зајакнување на ефикасноста на процесот на донесување одлуки** – за да се избегне опасноста од застој поради новите членки, а сепак да се гарантира легитимноста на одлуките.

Целта на Европскиот устав беше да се подобри ефикасноста на институциите на Унијата и истите да се направат подемократски.

По застојот во процесот на ратификација што следувахе по француското и холандското „НЕ“ во пролетта 2005 година, **проблемот не се надмина и мораше да се реши.**

Одговорот на овој проблем го даде Лисабонскиот договор – компромис за кој сите шефови на држави и влади конечно се согласија во главниот град на Португалија на 18 и 19 октомври 2007 година.

2) ШТО ВКЛУЧУВА ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР?

Во поглед на институционалните одредби (дел 1 од „Уставот“), Лисабонскиот договор ги воведува следниве клаузули:

- Унијата станува правен субјект;
- трите столба се споени во еден;
- се воведува ново правило за двојно мнозинство (види Приказ 3 – *Како ќе се донесуваат одлуките во Унија од 27 членки?*);
- се потврдува правилото за соодлучување меѓу Европскиот парламент и Советот на министрите, како вообичаена законодавна постапка;
- стабилно претседателство со Европскиот совет (со мандат од 2 ипол години), со право на еден реизбор;
- се воведува позицијата „висок претставник на Унијата за надворешни работи и безбедносна политика“;
- право на граѓанска иницијатива;
- се зајакнува демократското учество, итн.

Правен субјективитет

Ова подразбира можност **за стапување во договори**, односно Унијата може да биде **страна на меѓународна конвенција** или да биде **членка на меѓународна организација**.

Столбовите на Европската унија

Договорот од Мاستрихт ја организираше Европската унија во три главни столба:

- **Прв столб: столбот на Заедницата**, кој соодветствува со трите Заедници:
 - Европската заедница (ЕЗ);
 - Европската заедница за атомска енергија (ЕУРАТОМ), и
 - поранешната Европска заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ), која беше формирана за период од 50 години и престана да постои на 22 јули 2002 година.
- **Втор столб: столб посветен на заедничката надворешна и безбедносна политика;**
- **Трет столб: столб посветен на полициска и судска соработка во кривичните предмети.**

Повелбата за основните права (дел 2 од „Уставот“) се задржува, иако не *in extenso*; една одредба упатува на неа и таа ќе биде правно обврзувачка **со исклучок на Обединетото Кралство и Полска, за кои ќе важи дерогација**. Европскиот совет (29–30 октомври 2009 година) утврди дека принципот на дерогација ќе важи и за Република Чешка. Оваа промена ќе се додаде во Договорот за пристапување на Хрватска.

Се задржуваат мерките од делот 3 од „Уставот“ што се однесуваат **на проширената примена на новото правило на одлучување со двојно мнозинство во поголем број области** (на пример, во поглед на визите и следењето на движењето на странците, заедничкиот систем за азил, заедничката политика за имиграција и судската соработка во кривичните работи, итн.).

Се задржува правилото за едногласност во поглед на мерките што се однесуваат на постапката за ревизија на договорите (дел 4 од „Уставот“).

Сепак, **Лисабонскиот договор вклучува можности за приспособување на договорите**, со што се овозможува избегнување на обемните постапки за ревизија.

- **„Премостувачки одредби“** – му овозможуваат на Европскиот совет да одлучува едногласно и, со исклучок на одбраната, да го смени гласањето во некои области со гласање со квалификувано мнозинство.
- **„Одредби за флексибилност“** – овозможуваат да се прошират надлежностите на Унијата.

3) ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР ВЕЌЕ НЕ Е „ЕВРОПСКИ УСТАВ“

„Европскиот устав“ предлагаше отповикување на сите важечки договори и нивна замена со само еден текст чијшто уставен карактер беше утврден.

Лисабонскиот договор е ограничен само на **изменување на постојните договори**, па оттука и неговото име **„реформски или договор за изменување“**.

→ Токму затоа многу држави одбраа да го ратификуваат истиот во своите парламенти, како што е случајот со Франција, каде што претседателот на Републиката го објави тоа во текот на својата претседателска кампања.

→ Ваквото ратификување ќе отвори **јавни дебати за новиот договор меѓу демократски избраните претставници**.

Со новиот Договор се менуваат:

▪ **Договорот за Европската унија – Договорот од Мастрихт (1992 година) (ДЕУ)**

→ Измените се однесуваат на институциите, зајакнатата соработка, надворешната и безбедносната политика и одбранбената политика.

▪ **Договорот од Рим (1957 година)**

→ Дава детален преглед на надлежностите и областите на интервенција од страна на Европската унија.

→ Станува „Договор за функционирањето на ЕУ“ (ДФЕУ).

Оваа промена на перспективата, којашто во суштина се чини формална, одговара на барањата што ги покренала некои држави, како што се **Холандија, Република Чешка и Обединетото Кралство**, кои во текот на преговорите сметаа дека треба да се изостават следниве работи:

- **„Уставните“ симболи** (термините „Устав“, „европски министер за надворешни работи“, „закони“ и „рамковни закони“);
- **Симболите на Унијата** (знамето, химната, слоганот, итн.)

Приказ 2

КАКО ЌЕ ФУНКЦИОНИРА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ПО ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР?

Благодарение на неговите **институционални новини**, Лисабонскиот договор овозможува:

- **реформа на институциите на проширената Унија**, и
- **излез од институционалниот застој** што ја зафати Унијата во последниве две години.

1) КОМИСИЈАТА: ПО ЕДЕН КОМЕСАР ОД СЕКОЈА ДРЖАВА-ЧЛЕНКА

Европската комисија и натаму има централна улога.

Лисабонскиот договор вели дека од 2014 година бројот на комесари треба да одговара на две третини од државите-членки (т.е. 18 комесари за Унија од 27 држави-членки).

Сепак, заклучоците на Европскиот совет (11–12 декември 2008 година) наведуваат дека ќе се задржи принципот еден комесар од секоја држава-членка како одговор на загриженоста на Ирска во текот на референдумот во јуни 2008 година. Оваа промена треба да се додаде во Договорот за пристапување на Хрватска.

2) ПОСТОЈАН ЕВРОПСКИ СОВЕТ

Европскиот совет ги обединува шефовите на државите и на владите на државите-членки на Европската унија. Неговата цел е да ги дефинира **главните насоки на дејствување на Европа**.

Пред Лисабонскиот договор (со Договорот од Ница – 2001 година)

Секоја држава-членка претседаваше со Европската унија во период од шест месеци на ротирачка основа.

→ Ваквата ситуација ја поткопуваше стабилноста на работата на Европскиот совет.

Со Лисабонскиот договор

Најважна новина е **создавањето постојано претседателство**.

Европскиот совет, исто како и Европскиот парламент и Комисијата, ќе има **претседател со целосен мандат**, кој не смее да биде носител и на национален мандат.

Него ќе го избира Европскиот совет со **квалификувано мнозинство** и има мандат **од две ипол години (со право на еден реизбор)**.

Претседателот на Европскиот совет: позиција што ја извршува Херман ван Ромпуј

- и дава **глас** и **лик** на Европската унија;
- **ја претставува** Унијата **на меѓународната сцена**, и
- **претседава со** и ја координира работата на Европскиот совет.

3) НОВ ПРОЦЕС НА ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКИ ВО СОВЕТОТ НА МИНИСТРИ

Главната улога на Советот на министрите на државите-членки на Унијата (што вклучува различни состави во зависност од предметните сектори, како што се економија и финансии, земјоделство, итн.) е да ги **одобрува „европските закони“**.

Со Лисабонскиот договор

▪ **Советот на министри ќе се состанува јавно** (што не е случај во моментот) за да дебатира и одобрува „закони“, што **навестува чекор напред кон демократизација на Европската унија.**

→ Оттука, новинарите ќе можат да ги информираат граѓаните за дебатите што се водат во рамките на Советот.

▪ **Правилото за гласање е изменето.**

Навистина, за разлика од Европскиот парламент каде што гласањето се одвива со обично мнозинство, правилата за гласање во Советот ќе ја земат предвид соодветната гласачка вредност на секоја држава, со цел одобрените „закони“ да ја **одразуваат волјата на мнозинството европски граѓани, како и реалноста на тежината** што ја уживаат државите-членки на Унијата. Ова се нарекува **„двојно мнозинство“** (види Приказ 3 – *Како ќе се донесуваат одлуките во Унија со 27 членки?*).

*Досега, квалификуваното мнозинство се дефинираше во согласност со сложениот систем за пондерирани гласови, според кој секоја држава-членка располага со одреден број гласови, што главно зависи од нејзината демографска вредност. Лисабонскиот договор **ќе го замени овој систем со потранспарентен и подемократски систем што се базира на двојно мнозинство на државите и на населението. Тоа значи дека „законот“ се донесува во рамките на Советот доколку истиот бил одобрен од 55% од државите-членки на Унијата (т.е. од 15 држави-членки во Унија од 27 држави-членки), кои претставуваат најмалку 65% од населението на Унијата. Овој нов систем е подемократски и поефективен во споредба со сегашниот систем што се применува во согласност со Договорот од Ница, бидејќи го олеснува формирањето мнозинства, а оттука и донесувањето одлуки, што е од витално значење за Унија од 27 држави.***

Вредноста на гласовите според Договорот од Ница:

Држава-членка	Припишани гласови
Германија	29
Обединето Кралство	29
Франција	29
Италија	29
Шпанија	27
Полска	27
Романија	14
Холандија	13
Грција	12
Република Чешка	12
Белгија	12
Унгарија	12
Португалија	12
Шведска	10
Австрија	10
Бугарија	10

Држава-членка	Припишани гласови
Словачка	7
Данска	7
Финска	7
Ирска	7
Литванија	7
Латвија	4
Словенија	4
Естонија	4
Кипар	4
Луксембург	4
Малта	3
Вкупно	345
Квалификувано мнозинство	255

4) ВИСОК ПРЕТСТАВНИК НА УНИЈАТА ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ И БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА

Лисабонскиот договор ја воведува позицијата **Висок претставник на Унијата за надворешни работи и безбедносна политика**, функција што ја извршува Кетрин Ештон.

- Сегашните функции на Високиот претставник на Унијата за надворешна и безбедносна политика и европскиот комесар за надворешни односи ќе бидат споени во една.

Тоа обезбедува **поголема кохерентност и единство на надворешната политика на Европската унија**.

- Именуван/а од Европскиот совет и под заклетва дадена пред Европскиот парламент, тој/таа ќе биде **потпретседател на Европската комисија и ќе претседава со Советот за надворешни работи при Советот на министрите**.

5) ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ: ПОВЛИЈАТЕЛНА ИНСТИТУЦИЈА

Со Лисабонскиот договор

- **Се зајакнуваат надлежностите на Парламентот** во однос на законодавството, буџетот и политичката контрола,

што претставува вистински чекор напред кон **демократизација на Европската унија** (види Приказ 4 – Лисабонскиот договор и моќта на граѓаните во Европската унија).

- **Пред Парламентот заклетва положува претседателот на Комисијата**, по предлог на Европскиот совет, при што „се земаат предвид изборите за Европскиот парламент“,

што му дава поголема демократски легитимитет на претседателот на Комисијата, а тоа е од големо значење за една институција за којашто често се смета дека „не е поврзана“ со нејзините граѓани;

што овозможува политизација на европските избори и, несомнено, го зголемува нивото на интерес на европските гласачи, чијшто глас потоа има големо влијание врз европскиот политички живот.

Во реалноста тоа значи дека ќе биде потешко надлежноста за конкуренцијата или внатрешниот пазар да се пренесе на премногу либерален комесар доколку мнозинството во Парламентот по Европските избори е ориентирано кон левицата или, обратно, ќе биде исто толку тешко надлежноста за вработување и социјални работи да му се даде на комесар кој е премногу наклонет кон левицата, доколку парламентарното мнозинство го сочинува десничарски партии.

6) СУДОТ НА ПРАВДАТА

Оваа институција останува одговорна за:

- почитување и **толкување на правото на Унијата** на целата нејзина територија;
- решавањето на **спорите меѓу државите-членки, меѓу Унијата и државите-членки, меѓу институциите** како и меѓу **граѓаните** на Европската унија.

Приказ 3

КАКО ЌЕ СЕ ДОНЕСУВААТ ОДЛУКИТЕ ВО УНИЈА СО 27 ЧЛЕНКИ?

Зајакнувањето на ефикасноста на институциите на Заедницата во поглед на донесувањето на одлуките беше еден од главните предизвици со кои се соочуваше Унијата до почетокот на 90-тите години.

Целта на Лисабонскиот договор е да ја зајакне **способноста** на Унијата **да донесува одлуки и да дејствува** како унија којашто **од 1 мај 2004 година** интегрирала **дванаесет нови членки**, а притоа да се гарантира легитимноста на нејзините одлуки и акции како услов Европа да им се приближи до своите граѓани.

1) НОВО ПРАВИЛО ЗА ГЛАСАЊЕ ВО СОВЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ СО ЦЕЛ ДА СЕ ОЛЕСНИ ДОНЕСУВАЊЕТО НА ОДЛУКИТЕ

Покрај Комисијата и Парламентот, третата „страна“ на „институционалниот триаголник“ е Советот на министрите (Види Анекс 2 – *Како се управува со институциите на Европската унија?*). Тој ги одобрува „законите“ што ги предлага Комисијата, но според посебно правило: правилото на „квалификувано мнозинство“.

Што е „квалификувано мнозинство“?

За мнозинството се вели дека е „квалификувано“ затоа што од самиот почеток на изградбата на Европа, за европска одлука донесена од страна на Советот на министрите (каде што седат претставниците на државите) да биде прифатена и легитимна, таа треба да добие **поддршка поголема од обичното мнозинство** (50% од гласовите плус еден глас), земајќи ја предвид тежината на државите.

Пред Лисабонскиот договор (со договорот од Ница – 2001 година)

Квалификувано мнозинство пресметано според тежината на гласовите:

- ⇒ Државите-членки имаат одреден број гласови, пред сè според нивната **демографска вредност**.

Со Лисабонскиот договор

Двојно мнозинство, пресметано според два критериума:

- ⇒ **Државата: 55%** од државите во ЕУ (т.е. 15 од 27 држави-членки)
- ⇒ **Население: 65%** од населението на ЕУ

Блокирачко малцинство вклучува најмалку **4 држави-членки**.

Системот на двојно мнозинство не само што е подемократски, туку е и поефективен во споредба со системот што е во сила со Договорот од Ница (2001 година), бидејќи го олеснува создавањето мнозинства, а оттука и можноста да се донесуваат одлуки – детаљ што е од суштинско значење за Унијата со 27 држави-членки.

2) „КОМПРОМИСОТ ОД ЈАНИНА“

Новото правило за гласање што произлегува од Лисабонскиот договор (двојно мнозинство) нема да влезе во сила сè до **2014** година, а можеби дури и до **2017** година.

Во текот на преговорите, со цел да се придобие **Полска**, вклучена е преодна мерка со којашто, доколку постои значителен број држави-членки кои се против некој текст, а нивниот број сепак не е доволен за да се блокира одлуката (**1/3 од државите-членки или 25% од населението**), сите држави-членки се обврзуваат да најдат решение што ги здружува противниците, при што опцијата за гласање се остава отворена во секое време.

Компромисот од Јанина го добил името според неформалната средба на министрите за надворешни работи одржана во Јанина, Грција, во 1994 година. Тој овозможува група држави кои за малку не постигнале блокирачко малцинство, но се блиску до постигнување на истото, да побараат повторно разгледување на одлука што е усвоена во Советот со квалификувано мнозинство.

3) ПРОШИРУВАЊЕ НА ГЛАСАЊЕТО СО КВАЛИФИКУВАНО МНОЗИНСТВО ВО НОВИ ОБЛАСТИ

Зајакнувањето на ефикасноста на процесот на донесување одлуки имплицира и **проширување на гласањето со квалификувано мнозинство во нови области**.

Квалификуваното мнозинство ја заменува едногласноста **во неколку области** (*Види Анекс 3 – Список на членови за кои се одлучува со квалификувано мнозинство*), вклучувајќи и важни прашања што се резултат на испитувањата на јавното мислење, како што се усвојувањето мерки што се однесуваат на **контролата на надворешните граници, азилот, имиграцијата** или мерките што се однесуваат на приемот на барателите на азил и процесирањето на нивните случаи.

Приказ 4

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР И МОЌТА НА ГРАЃАНИТЕ ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА

1) ЗАЈАКНУВАЊЕ НА УЛОГАТА НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ

Зајакнувањето на репрезентативната демократија претставува централен елемент на демократизацијата на Унијата што е планирана со Лисабонскиот договор.

Со ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР

Се прошируваат надлежностите на Европскиот парламент:

▪ **Во законодавниот домен:**

- Се проширува законодавната постапка на соодлучување (**Советот на министрите и Парламентот**) во речиси **50 нови области** (Види Анекс 4 – Список на членови за кои се применува вообичаена законодавна постапка).

Оваа постапка му дава на Европскиот парламент законодавни надлежности кои можат да се споредат со оние на Советот на министрите.

- Оваа постапка главно се применува во сегашните домени на надлежност на Европската унија (особено за **внатрешниот пазар и економијата**) и во некои нови надлежности што ѝ се доделени.

Во вториот случај треба да се наведе дека законодавните надлежности на Европскиот парламент сега се фокусираат на **контролата на движењето на лицата преку границите**, на мерките за **прием и процесирање на барањата за азил**, како и на **борбата против нелегалната имиграција**.

▪ **Во буџетската област:**

- На Европскиот парламент му се дава **еднакво право на одлучување како на Советот на министрите**, пред сè во поглед на **донесувањето на целиот годишен буџет** (додека денес Советот го има последниот збор во т.н. „задолжителни“ расходи, кои претставуваат голем дел од европскиот буџет, и се однесуваат, пред се, на земјоделските расходи).

▪ **Во однос на политичката контрола:**

- **Парламентот го избира претседателот на Комисијата (позиција што ја извршува Жозе Мануел Барозо)** по предлог на Европскиот совет. Парламентот треба да ги земе предвид резултатите од европските избори, како и мнозинството кое ги добило изборите.

Тоа ќе доведе до политизација на европските избори и, оттука, ќе им даде тежина на гласовите на европските граѓани, кои сега можат да влијаат врз текот на европските политички работи.

Гласачите ќе можат директно да влијаат врз политиката на претседателот на Комисијата и на неговиот тим. Истото ќе важи и за политичкиот избор при составувањето на кабинетот на Комисијата (т.н. Колеџ).

Со Лисабонскиот договор, Европскиот парламент, кој е единствена институција избрана преку директни и општи избори, радикално ќе ги зголеми своите надлежности и ќе добие на својата политичка тежина во рамките на „институционалниот триаголник“ (Комисијата, Советот на министрите и Европскиот парламент).

2) ПАРТИЦИПАТИВНА ДЕМОКРАТИЈА

Со цел да ги доближи граѓаните до процесот на донесување на одлуките во Европа, на мошне уникатен начин Лисабонскиот договор воведува одредби со кои ќе се негува учеството на граѓаните во демократскиот живот на Унијата.

Со Лисабонскиот договор

- Се воведува правото на граѓанска иницијатива.

 Европските граѓани можат да побараат од Комисијата да предложи „нацрт-закон“ доколку соберат најмалку еден милион потписи од значаен број држави-членки.

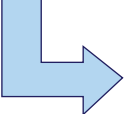
- Се признава важноста на дијалогот меѓу граѓаните, граѓанските здруженија и институциите на Унијата (особено Комисијата).

 Тоа ја зајакнува можноста на организациите и на граѓанските здруженија да земаат учество во европските одлуки.

- Советот на министрите заседава јавно (што не е случај во моментот) кога дебатира и гласа за европското законодавство.

 Транспарентноста и јавната природа на работата на Советот го олеснува учеството на граѓанското општество. Новинарите можат да ги информираат граѓаните за дебатите што се водат во Советот.

- Во поглед на социјалните работи, дијалогот се потврдува со признавањето на различните можности за консултации, имено на трипартитниот социјален самит меѓу европските социјални партнери и Унијата.

-
- Овие мерки обезбедуваат „содржина“ на европското државјанство „што го дополнува, но не го заменува националното државјанство.“
 - Со Лисабонскиот договор се отвора нова фаза во дефиницијата на европското државјанство – централен елемент во создавањето на европската демократија.

Приказ 5

КОЈ Е ОДГОВОРЕН И ЗА ШТО?

Лисабонскиот договор ја разјаснува **поделбата на власта меѓу Европската унија и државите-членки**. Тој дава одговор на прашањето „Кој е одговорен и за што?“. Ова е одлучувачки елемент во **демократизацијата на Европа**, бидејќи ги зајакнува **одговорностите на различните нивоа на власта**.

1) КОИ СЕ ПРИНЦИПИТЕ НА СПОДЕЛЕНИТЕ НАДЛЕЖНОСТИ?

Споделувањето на надлежностите меѓу Европската унија и државите-членки се прави на следниов начин:

- Унијата ги извршува надлежностите што ѝ се доделени од државите-членки во рамките на Лисабонскиот договор;
- Сите други надлежности и натаму остануваат во доменот на државата.

„**Принципот на доделени надлежности**“ гарантира дека Унијата не може да ја прошири својата надлежност на сметка на надлежноста на државата без нејзина претходна согласност.

Треба да се напомене дека Лисабонскиот договор ја вклучува **можноста за враќање на надлежностите на државите-членки**.

2) КАКОВ ВИД НАДЛЕЖНОСТ?

Кога станува збор за надлежноста, Лисабонскиот договор прави разлика меѓу три главни категории:

- **Исклучива надлежност на Унијата**, во областите во кои таа е единствениот законодавец:
 - Царинската унија;
 - утврдувањето на правилата за конкуренција потребни за функционирање на внатрешниот пазар;
 - монетарната политика за државите-членки кои го користат еврото како платежно средство;
 - зачувувањето на биолошките ресурси на морето, како дел од заедничката политика за рибарство;
 - заедничката трговска политика, и
 - склучувањето меѓународни договори, кога тоа е во рамките на некој од законодавните акти на Унијата или кога е потребно за да ѝ се помогне на Унијата да извршува одредена внатрешна надлежност или доколку постои можност за нарушување или смена на опфатот на заедничките правила.
- **Споделени надлежности** меѓу Унијата и државите-членки, каде што државите ги извршуваат своите надлежности доколку Унијата не ја извршува својата надлежност:
 - внатрешниот пазар;
 - социјалната политика, во поглед на одредени аспекти дефинирани во Договорот;
 - економската, социјалната и територијалната кохезија;
 - земјоделството и рибарство, со исклучок на зачувувањето на биолошките ресурси на морето;
 - животната средина;
 - заштитата на потрошувачите;
 - транспортот;
 - трансевропските мрежи;
 - енергетиката;
 - областа на слобода, безбедност и правда;
 - заедничките безбедносни прашања во поглед на јавното здравје, онака како што е дефинирано во Лисабонскиот договор;
 - истражувањето, технолошкиот развој и вселената, и
 - развојната соработка и хуманитарната помош.

- На крај, постојат области во кои **државите-членки имаат исклучива надлежност**, но во кои Унијата може да обезбеди **поддршка или координација** (со исклучок на сите аспекти на хармонизацијата) во однос на европските аспекти на овие области:
 - заштитата и подобрувањето на здравствената заштита за луѓето;
 - индустријата;
 - културата;
 - туризмот;
 - образованието, професионалната обука, младите и спортот;
 - цивилната заштита, и
 - административната соработка.

Треба да се напомене дека државите во рамките на Унијата ги координираат **своите економски политики и политиките за вработување** и дека заедничката **надворешна и безбедносна политика се управува преку посебен систем.**

3) КОИ НОВИ НАДЛЕЖНОСТИ ЌЕ ДОБИЕ УНИЈАТА?

Со Лисабонскиот договор

- На Унијата **не ѝ се доделуваат нови исклучиви надлежности.**
 - Се обезбедуваат **одреден број нови надлежности кои спаѓаат во категориите:**
 - **„споделени надлежности“** (како што се вселената и енергетската политика)
 - **„поддршка, координација и комплементарна акција“** (како што се цивилна заштита, интелектуалната сопственост, туризмот, административната поддршка и спортот).
- Во овие области се применува **вообичаената законодавна постапка** (соодлучување со Парламентот и квалификуваното мнозинство во Советот на министрите).
- Освен тоа, Лисабонскиот договор ја зајакнува **улогата на Унијата во одредени области**, имено во областа на **„слобода, безбедност и правда“** (види Приказ 6 – Лисабонскиот договор и областа на слободата, безбедноста и правдата), како и во однос на **надворешната политика и одбраната** (види Приказ 10 – Лисабонскиот договор и надворешната политика на Унијата).

Оттука, Лисабонскиот договор го отвора патот за вистинска **европска енергетска политика**, овозможувајќи ѝ на Унијата:

- **да ја пропише** хармонизацијата на функционирањето на енергетскиот пазар;
- **да ја зајакне безбедноста во снабдувањето со енергија** на државите-членки на Унијата, и
- **да промовира штедење на енергија и развој на нови и обновливи форми на енергија.**

4) КОЈА ЌЕ БИДЕ УЛОГАТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРЛАМЕНТИ?

Лисабонскиот договор:

- **ја утврдува улогата на националните парламенти.** Тие проверуваат дали се споделени надлежностите меѓу Унијата и државите-членки, благодарение на воведувањето на **„механизмот за рано предупредување“**.

 Овој механизам му овозможува на секој **национален парламент** да посочи кога **принципот на супсидијарност** е во опасност да биде нарушен од страна на европските институции.

 Комисијата мора повторно да го разгледа својот предлог во случај кога повеќе од една третина (или една четвртина во областа „правда и внатрешни работи“) од националните парламенти дале негативно мислење за истиот.

- ја вклучува можноста секој дом од секој национален парламент да се обрати до **Судот на правдата за сите повреди на принципот на супсидијарност.**

Приказ 6

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР И ОБЛАСТА НА СЛОБОДА, БЕЗБЕДНОСТ И ПРАВДА

Од своето воспоставување на 1 јануари 1993 година, огромната област на слободата на движење на лица, стоки и на капитал за која се застапува Европската унија немала никаква придобивка од акциите за координација на различните правни системи на поединечните држави-членки.

Освен секојдневните проблеми што тоа ги создава (на пример, заедничкото старателство врз децата по развод на двајца граѓани на Заедницата кои живеат во различни држави-членки), **недостатокот на координација ја ограничи и акцијата на Европската унија против меѓународните криминални мрежи.**

Лисабонскиот договор ѝ овозможува на Унијата **да развие сопствена акција и политики** што ги исполнуваат **очекувањата на граѓаните** во поглед на **безбедноста и правдата.**

1) ЗАЈАКНУВАЊЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА АКЦИЈА НА ПОЛЕТО НА БЕЗБЕДНОСТА

- Лисабонскиот договор **ја зајакнува ефикасноста на процесот на донесување одлуки во областа на слобода, безбедност и правда.**

 Во оваа област, **Советот на министри ќе гласа со квалификувано мнозинство, а Европскиот парламент ќе има надлежност за соодлучување.**

На пример, **правилото за квалификувано мнозинство** сега ќе се применува и во поглед на **контролата на надворешните граници на Унијата и азилот.**

 Оттука, Унијата ќе може да ги хармонизира правилата што се однесуваат на доделувањето азил. Ова ќе овозможи:

- ставање крај на сложениот систем со кој различни правила се спротивно поставени и неприменливи во различни држави-членки на Унијата, и
- развивање на **заедничка политика за азил.**

- Договорот вклучува воспоставување **„систем за интегрирано управување со надворешните граници“** и зајакнување на надлежностите на „Фронтекс“, Европската агенција за управување со оперативната соработка на надворешните граници.
- Договорот ги зајакнува и **инструментите на Европската унија за борба против нелегалната имиграција и трговијата со луѓе.**

 Повторно, одлуките ќе се донесуваат со **квалификувано мнозинство** и **„соодлучување“ со Европскиот парламент.**

→ Тоа значи дека ќе постои **заедничка политика што ќе ја применуваат Унијата и нејзините држави-членки**, а којашто има за цел да ги дефинира правилата и условите за имиграција.

- Во поглед на кривичните работи, Европскиот парламент и Советот на министрите ќе одлучуваат со квалификувано мнозинство за усвојување на минимумот правила коишто ги дефинираат кривичните дела и казната за одредени видови прекугранични кривични дела** (тероризам, трговија со дрога и оружје, перење пари, сексуална експлоатација на жени, компјутерски криминал, итн.).
 - Во поглед на кривичните работи, се гарантира заштитата на државите кои можеби сметаат дека нивниот правен систем ќе биде загрозен (*види точка 3 од овој приказ*).
- Лисабонскиот договор го афирмира постоењето на **Европската полициска служба (Европол)** која може **да поддржи активности на националните полициски сили** за собирање и анализа на информации. Исто така, оваа Европска полициска служба, којашто е во зародиш, може да **координира, организира, па дури и да презема истражни дејствија** и операции **заедно со националните полициски сили.**

2) ОСНОВИТЕ НА ЕВРОПСКАТА ПРАВДА

Со Лисабонскиот договор

- Се утврдува принципот на зголемена правна соработка во граѓанските и кривичните предмети, преку принципот на „взаемно признавање“ (секој правен систем признава дека одлуките донесени од страна на правните системи на другите држави-членки се валидни и применливи).

Овие нови мерки се однесуваат на:

- соработката при **собирањето докази**;
- **ефективниот пристап** до правдата;
- соработката меѓу правните органи на државите-членки во однос на **кривичното гонење и извршувањето на одлуките**, и
- утврдувањето на **правилата и постапките** со цел да се гарантира признавањето на сите форми на пресуди и правни одлуки во рамките на Европската унија.

- Исто така, Лисабонскиот договор го отвора патот кон формирање на **Европско обвинителство**.

Тоа ќе биде надлежно за **потрага по, судска постапка против и гонење на криминалците**, дури и ако кривичните дела се ограничени само на оние што се однесуваат на повреда на финансиските интереси на Европската унија.

Европскиот совет ќе може да ја прошири **надлежноста на Европското обвинителство пред судот** во борбата против **организираниот прекуграничен криминал** (како што е тероризмот, трговијата со луѓе, трговијата со дроги, итн.) преку **едногласност**.

Исто така, а во очекување на воспоставување на Службата на Европскиот обвинител, **Европска правда**, којашто во моментов има едноставна надлежност за координација, може да предложи **иницирање на обвинителски постапки** кои денес се одговорност на националните власти.

Европска правда

Европска правда е тело формирано во 2002 година во рамките на Европската унија, коешто е одговорно за **подобрување на ефикасноста на надлежните органи во државите-членки во поглед на нивната борба против сериозните форми на организиран прекуграничен криминал**. Европска правда ја поттикнува и ја подобрува координацијата во истрагите и во судските постапки. Исто така, Европска правда ги поддржува државите-членки во зајакнувањето на ефикасноста на нивните истраги и на судските постапки.

3) ОЛЕСНЕНИ МОЖНОСТИ ЗА ИЗЗЕМАЊЕ

- Во поглед на кривичните предмети, Лисабонскиот договор воведува гаранции дека во оваа област ќе **се почитуваат основните принципи на правните системи на државите-членки**.

За некои држави важат **клаузули за изземање**. Тоа важи за **Обединетото Кралство и за Ирска**, во поглед на политиките за управување со надворешните граници, азилот, имиграцијата и правната соработка во граѓанските предмети.

→ Меѓутоа, тие можат да ги усвојат и да ги применат европските мерки што се донесени во овие области по принципот „од случај-до-случај“ (**opt-in**).

Сепак, со цел да се избегне секаков вид блокирање, Лисабонскиот договор ја олеснува употребата на **„засилена соработка“** со цел да им овозможи на државите доколку сакаат да применат некоја конкретна мерка.

Приказ 7

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР И ЕКОНОМСКИТЕ ПРАШАЊА

1) ФОРМАЛИЗИРАЊЕ НА ЕВРОГРУПАТА

Пред Лисабонскиот договор (Со Договорот од Ница – 2001 година)

- **Монетарна политика:**
 - Европската централна банка (ЕЦБ) е надлежна за државите од Еврозоната.
 - Секоја држава која не е членка на Еврозоната е надлежна за сопствената монетарна политика.
- **Буџетски и фискални политики:**
 - За нив се единствено одговорни државите-членки.
 - Сепак, тие мора да ги координираат своите политики со другите држави-членки и да го гарантираат почитувањето на правилата од Пактот за стабилност и раст.

Членки на Еврозоната:

- од 1999 година: Австрија, Германија, Белгија, Шпанија, Финска, Франција, Ирска, Италија, Луксембург, Холандија, Португалија;
- од 2001 година: Грција;
- од 2007 година: Словенија;
- од 2008 година: Кипар и Малта;
- од 2009 година: Словачка

Со Лисабонскиот договор

- Не се воведуваат многу измени, но се утврдува официјалното постоење на **Еврогрупата**.
- Структурата на врските меѓу државите-членки кои го прифатија еврото е **појаснета**, со цел да се обезбеди **поголема координација во поглед на нивните економски, буџетски и фискални политики**.

Еврогрупа

Неформални месечни средби на министрите за економија и за финансии на државите-членки од Еврозоната. Тие средби им овозможуваат да **работат заедно, пред сè на полето на буџетската политика**.

Од јануари 2005 година со Еврогрупата **претседава Жан-Клод Јункер**, премиер и министер за финансии на Луксембург.

2) ПАКТОТ ЗА СТАБИЛНОСТ И РАСТ

Што е Пактот за стабилност и раст?

Пактот за стабилност и раст, кој беше потпишан во 1997 година од страна на идните членки на Еврозоната, утврдува три главни правила:

- **јавниот дефицит** мора да остане под 3% од БДП;
- **јавниот долг** мора да се одржи на ниво под 60% од БДП, и
- државите мора да се стремат кон **среднорочен буџетски биланс**.

За да се поттикне примената на Пактот, се воведоа неколку постапки за мониторинг:

- Мултилатерален превентивен надзор: секоја година, државите од Еврозоната ги презентираат своите среднорочни буџетски цели во форма на ажурирана програма за стабилност. Врз основа на тоа, Советот донесува заклучоци и дава препораки.
- Постапка за преголем дефицит: доколку не се почитуваат правилата на Пактот за стабилност и раст, Советот дава препораки, а може да наметне и санкции во форма на парична казна којашто се движи во рамките од 0,2% до 0,5% од БДП.

Со Лисабонскиот договор

- Комисијата ја задржува својата **улога на чувар на договорите** од аспект на **контрола на јавниот дефицит**, како дел од Пактот за стабилност и раст.
- Комисијата стекнува **право да дава мислења до државите-членки кои имаат преголем дефицит**.
- **Постапката за санкции** сега ќе ја усвојува **Советот на министрите по предлог на Комисијата** (а не само врз основа на обична препорака, како што беше случај пред Лисабонскиот договор).

Советот на министрите може да постапи спротивно на иницијативата што ја дала Комисијата.

Гледаме дека има **повторно измени кај надлежностите** во однос на контролата на почитувањето на правилата на Пактот за стабилност и раст.

3) ЕВРОПСКИОТ БУЏЕТ

- Лисабонскиот договор вклучува клаузула со којашто **Европскиот парламент ќе одлучува** во овој домен **на исто рамниште со Советот на министрите**.

Преку Советот на министрите државите веќе нема да го имаат последниот збор во однос на **„задолжителните расходи“**, како што е случај сега.

Задолжителни расходи/ Незадолжителни расходи

Досега, оперативните трошоци во буџетот на Заедницата беа поделени на два вида:

- **Задолжителни трошоци:** трошоци што резултираат автоматски од договорите и правилата на Заедницата. Тие главно се однесуваат на трошоците за земјоделството.
- **Незадолжителни трошоци:** ги покриваат другите трошоци, имено политиката за економска и социјална кохезија, внатрешните политики (истражување, култура, обука, животна средина, итн.), надворешните активности и административните трошоци.

- Правилото за едногласност ќе продолжи да се применува при **дефинирањето на финансиската рамка**.

Тоа значи дека секоја држава-членка ќе го задржи правото на вето во поглед на:
- дефинирањето и утврдувањето на својот придонес во буџетот на Унијата, и
- усвојувањето на финансиската рамка на Европската унија.

Сепак, треба да се напомене и постоењето на **„премостувачките одредби“** коишто овозможуваат **префрлање од правилото за едногласност кон правилото за мнозинство**, што ќе воведо поголема флексибилност при дефинирањето на европската финансиска рамка.

Финансиска рамка и финансиски перспективи

Тоа е **повеќегодишна програма за расходи**, која ги претставува **политичките приоритети** на Унијата во финансиска смисла. Таа ги утврдува максималните граници на расходите на Европската унија за даден временски период и со тоа наметнува буџетска дисциплина.

Приказ 8

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР И СОЦИЈАЛНИТЕ ПРАШАЊА

Од историски причини, на почетокот Европската унија се градеше врз **економски основи**, т.е. како **заеднички, а потоа и како единствен пазар со слободно движење на луѓе, стока, капитал и услуги**.

Лисабонскиот договор ја **зајакнува социјалната димензија на Европа** со тоа што воведува нови елементи што се однесуваат на **правата и целите**, како и во однос на **содржината на политиките и начините за донесување одлуки**.

Треба да се напомене дека социјалните политики главно спаѓаат во доменот на **надлежностите на државите**.

1) СОЦИЈАЛНАТА ДИМЕНЗИЈА НА ПРАВАТА, ЦЕЛИТЕ И ПОЛИТИКИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Со Лисабонскиот договор

- **Повелбата за основните права добива правен квалитет којшто влијае врз актите на Унијата.** Таа вклучува:
 - „Слобода на избор на професијата и право на работа“;
 - „Право на работниците на информации и консултации во претпријатието“;
 - „Право на колективно договарање и акција“, и
 - „Заштита во случај на неоправдано отпуштање од работа“.

Лисабонскиот договор гарантира дека овие права се **обврзувачки**, бидејќи **националните судии и судиите на Заедницата мора да ги гарантираат овие социјални права**.

- Лисабонскиот договор ѝ додава нови **социјални цели** на **Европската унија**:
 - целосно вработување и социјален напредок;
 - борба против социјалното исклучување и дискриминацијата;
 - промоција на правдата;
 - искоренување на сиромаштијата, итн.
- **„Социјалната одредба“** налага во политиките на Унијата да се земат предвид и **социјалните барања**.
Овие барања се „поврзани со промоцијата на високото ниво на вработеност, гаранцијата на соодветна социјална заштита, борбата против социјалното исклучување и високото ниво на образование, обука и заштита на човековото здравје“.

Тоа во суштина значи дека секој **европски закон** којшто е спротивен на овие цели може да се **прогласи за неважечки од страна на Судот на правдата**.

- Лисабонскиот договор, исто така, ја потврдува **улогата на социјалните партнери** и го зајакнува **социјалниот дијалог**. Оттука, секоја година **Европскиот совет што се одржува напролет** се посветува на **растот и вработувањето**.

2) НОВИНИ ВО ПРОЦЕСОТ НА ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКИ ЗА СОЦИЈАЛНИТЕ РАБОТИ

- Во социјалната сфера, акциите на Европската унија главно се поврзани со **подршката и помошта за државите** и за нив може да се одлучува со **квалификувано мнозинство**. Таквите акции вклучуваат:
 - подобрување на работните услови за да се заштитат здравјето и безбедноста на работниците;
 - работни услови;
 - информации на и консултации со работниците;
 - интеграција на оние кои се исклучени од пазарот на трудот;
 - еднаквост меѓу мажите и жените во поглед на нивните шанси за пристап до пазарот на трудот и начинот на кој тие се третираат на работа, и
 - борба против социјалното исклучување и за модернизација на системите за социјална заштита.

Со Лисабонскиот договор

- **Проширувањето на квалификуваното мнозинство за социјалните услуги за работниците** кои се движат ширум Европската унија ќе овозможи да бидат земени предвид сите работни периоди на работниците-мигранти и на нивните семејства, со цел да им се доделат сите придонеси на коишто тие имаат право.
 - Доколку некоја држава-членка на Европската унија смета дека некоја мерка е спротивна на „**важни аспекти од нејзиниот систем за социјална заштита**“ таа ќе може **да побара од Комисијата да изработи нов предлог** или „да се обрати“ до Европскиот совет.
 - Лисабонскиот договор, исто така, му овозможува на Европскиот совет да одлучува и да го применува **квалификуваното мнозинство во одреден број области**. Тие области можат да вклучат:
 - усвојување мерки коишто имаат за цел да ја подобрат соработката меѓу државите-членки во однос на **заштитата на работниците** во случај на прекинување на договорот за работа;
 - **колективно застапување и одбрана на интересите** на работниците и работодавците, и
 - **услови за вработување на граѓани од трети земји** кои легално работат во Унијата.
- Овој детал ќе овозможи **отстранување на сите потенцијални пречки** во оваа област, бидејќи **правилото за едногласност останува во однос на донесувањето одлуки** за одреден број прашања од оваа сфера.
- **На крај, Лисабонскиот договор обезбедува правна основа за јавните услуги** („услуги од општ економски интерес“), којашто им овозможува на институциите на Унијата да ги дефинираат принципите и условите што го уредуваат нивното воспоставување и функционирање.

Треба да се напомене дека **финансирањето и воспоставувањето на јавните услуги сè уште е дел од надлежностите на државите**.

Приказ 9

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР И ПОЛИТИКАТА ЗА ПРОШИРУВАЊЕ

Проширувањето на Европската унија со десет нови држави-членки во 2004 година, плус уште две (Бугарија и Романија) на 1 јануари 2007 година, беше во фокусот на дебатата за време на референдумите во Франција и во Холандија. Стана јасно дека политиката за проширување треба да се преиспита. Лисабонскиот договор ги зема предвид резултатите од тие дискусии. За првпат во историјата на Унијата, еден договор на Заедницата упатува на критериумите за пристапување во Унијата.

1) УСЛОВИ ЗА ПРИСТАПУВАЊЕ ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА

- За влез во Европската унија треба да се исполнат три услови:
 - **политички критериуми**: стабилност на институциите што гарантираат демократија, владеење на правото, човекови права и почитување и заштита на малцинствата;
 - **економски критериуми**: постоење на функционална пазарна економија и капацитет за справување со конкуренцијата и со пазарните сили во Унијата, и
 - **правни критериуми („acquis communautaire“)**: способност да се преземат обврските од членството, вклучувајќи и придржување кон целите на политичката, економската и монетарната унија.
- Овие услови се познати како **„Копенхашки критериуми“** според местото каде што се одржа самитот на Европскиот совет во 1993 година и каде што беа дефинирани.
- Европскиот совет во Копенхаген, исто така, вклучи и услов што ја дефинира одговорноста на Европската унија, т.н. **„капацитет за интеграција“**, кој беше дефиниран како „способност на Унијата да прими нови држави-членки, а сепак да ја одржи движечката сила на европската интеграција“ .

Со Лисабонскиот договор

- **Критериумите за членство не се експлицитно наведени** во Договорот за Европската унија, но членот 49 **упатува кон истите**: „се земаат предвид критериумите за членство одобрени од страна на Европскиот совет“ .
- Државите-кандидатки мора да ги почитуваат **„вредностите“ на Европската унија** (почитување на човековото достоинство, слободата, демократијата, еднаквоста, владеењето на правото, човековите права и малцинствата).
- **Државата-кандидатка го упатува своето барање до Советот**, кој потоа одлучува едногласно. Државата-кандидатка, **исто така, треба да ги информира Европскиот парламент и националните парламенти**, иако тие немаат улога во процесот на пристапување. Советот ги донесува одлуките едногласно.

2) МОДАЛИТЕТИ ЗА ПОВЛЕКУВАЊЕ ОД ЧЛЕНСТВО ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА

За првпат се вклучува **одредба за истапување** од членство во Европската унија.

Спогодбата со којашто се утврдуваат модалитетите на истапување се преговара со засегнатата држава. Советот **одлучува со квалификувано мнозинство, откако истапувањето ќе го одобри Европскиот парламент.**

Доколку државата што ја напуштила Европската унија сака повторно да ѝ се приклучи, таа треба да достави **ново барање за членство и да ги исполни условите за пристапување.**

Приказ 10

ЛИСАБОНСКИОТ ДОГОВОР И СЛУЖБАТА ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

1) НАПРЕДОК ВО ПОСТИГНУВАЊЕ ЕДИНСТВЕНО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА НАДВОРЕШНАТА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Лисабонскиот договор вклучува големи новитети што ѝ овозможуваат на Унијата **инструменти за развој на кохерентна и единствена надворешна политика**.

Со Лисабонскиот договор

- Лисабонскиот договор ја воведува позицијата **Висок претставник на Унијата за надворешна и безбедносна политика (позиција што ја извршува Кетрин Ештон)**, што претставува спојување на позициите Висок претставник за заедничка надворешна и безбедносна политика и Европски комесар за надворешни односи.

Тој/таа станува еден од потпретседателите на Комисијата и одговора пред Советот.

- Неговите/нејзините задачи вклучуваат:
 - претставување на Европската унија во странство, и
 - претседавање со Советот за надворешни работи, што го сочинуваат сите министри за надворешни работи во Европската унија.

- Тој/таа ја има на располагање **Европската дипломатска служба**.

Со тоа се поттикнува **развојот на заедничката надворешна политика, како и кохерентна и единствена надворешна политика на Европската унија**.

2) НАПРЕДОК ВО ПОСТИГНУВАЊЕ ЗГОЛЕМЕНО МЕЃУНАРОДНОТО ВЛИЈАНИЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Сегашниот недостиг од правен субјективитет на Европската унија ја ограничува нејзината способност да влијае, како и нејзиниот капацитет да зборува со еден глас на меѓународната сцена.

Со Лисабонскиот договор

На **Европската унија ѝ се дава „правен субјективитет“**.

Тоа ќе ѝ овозможи да **ја зголеми својата улога на меѓународната сцена** и да ги промовира **своите вредности и интереси** во поглед на надворешната трговија, развојната политика и хуманитарната помош, како и да создава меѓународни стандарди што ја регулираат глобализацијата.

Правен субјективитет

Правниот субјективитет значи можност за склучување договори, односно да биде страна на меѓународна конвенција или член на меѓународна организација.

3) НАПРЕДОК ВО ПОСТИГНУВАЊЕ ЕВРОПСКАТА ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА

Лисабонскиот договор обезбедува **голем напредок** во однос на „заедничката безбедносна и одбранбена политика“ и навестува клучен чекор **кон развојот на европската одбрана**.

Со Лисабонскиот договор

- Се воведува „**Одредба за взаемна одбрана**“.

Доколку некоја држава-членка на Европската унија е нападната, другите држави се обврзани да ѝ помогнат.

- Исто така, се воведува и „**одредба за солидарност**“.

Тоа значи дека Унијата, како и секоја нејзина членка, треба да обезбеди помош со сите средства што ѝ се на располагање за државата-членка којашто е погодена од човечка или природна катастрофа или од терористички напад.

- Лисабонскиот договор го проширува **потенцијалот на Унијата во однос на борбата против тероризмот, мисиите за спречување на конфликтите, мисиите за постконфликтна стабилизација**, итн.

- Тој воведува „**постојана структурирана соработка**“ која е отворена за сите држави кои се посветени на **учеството во главните европски програми за воена опрема и обезбедување борбени единици што се на располагање за итна акција** во Европската унија.

На тој начин, овие држави се подготвени **да ги исполнат најтешките воени мисии во име на Европската унија**, особено како одговор на барањата на Организацијата на обединетите нации.

- Лисабонскиот договор го официјализира постоењето на **Европската агенција за одбрана**, во насока на развивање на вистинска европска политика за вооружување и координација на работата за опремување на различните национални оружени сили. Ова е голема новина.

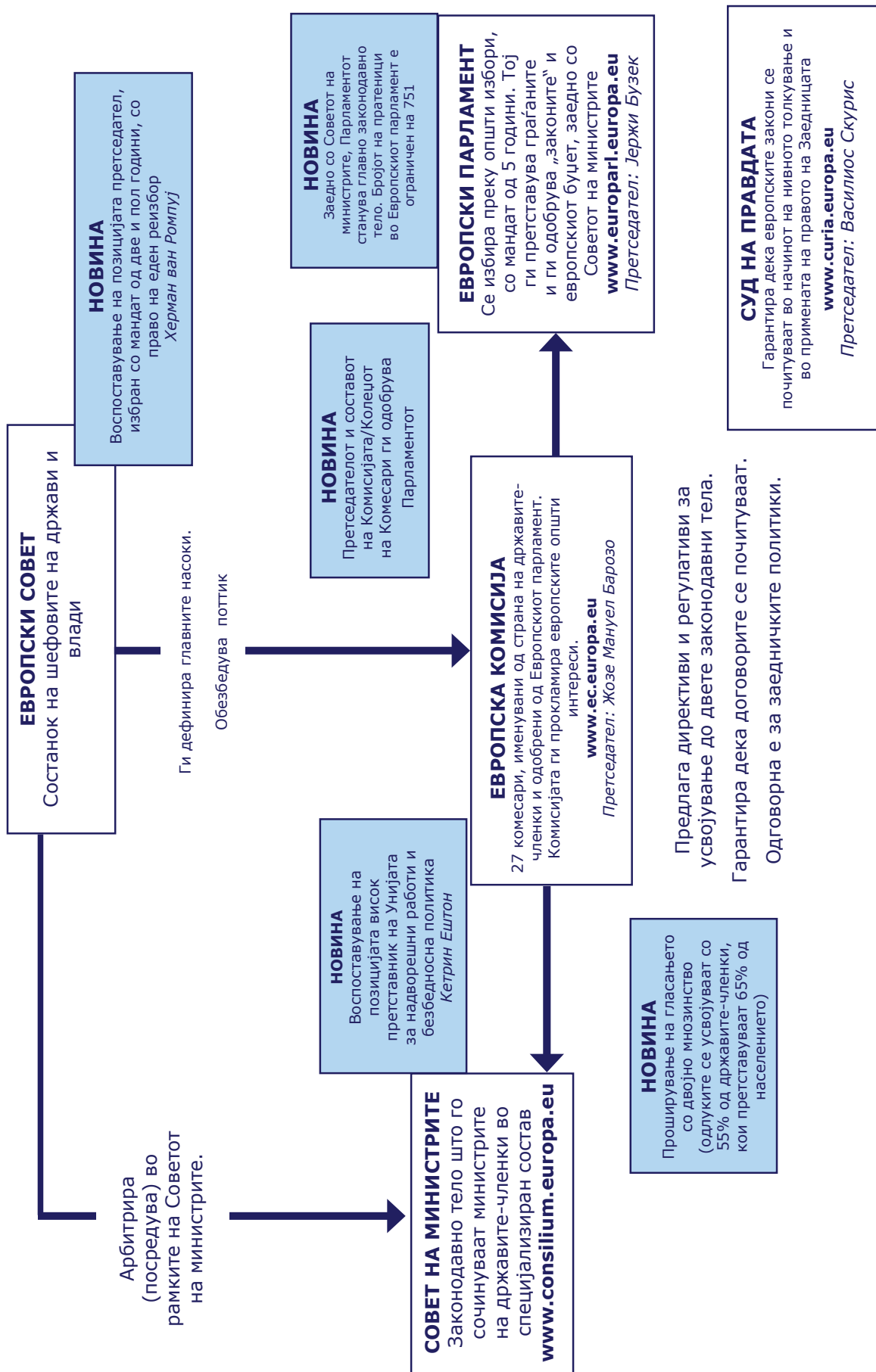
Лисабонскиот договор го **проширува полето на активност на Унијата на индустриски и трговски прашања од областа на вооружувањето**.

Анекси

Анекс 1

СПИСОК НА ДОГОВОРИТЕ СО КОИ СЕ ГРАДЕШЕ ЕВРОПА

Датум на потпишување	Договор	Интернет страна
18 април 1951 година	Потпишување на Договорот за основање на Европската заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ) во Париз, кој стапи во сила на 23 јули 1952 година, со важност од 50 години.	http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding
25 март 1957 година	Потпишување на Договорите за основање на Европската економска заедница (ЕЕЗ) и Европската заедница за атомска енергија (ЕЗАЕ или Евроатом) во Рим. Тие стапија во сила на 1 јануари 1958 година.	http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding
17 и 28 февруари 1986 година	Потпишување на Единствениот европски акт во Луксембург и Хаг , кој стапи во сила на 1 јули 1987 година.	http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#other
7 февруари 1992 година	Потпишување на Договорот за Европската унија во Мастрихт , кој стапи во сила на 1 ноември 1993 година.	http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html
2 октомври 1997 година	Потпишување на Договорот од Амстердам , кој стапи во сила на 1 мај 1999 година.	http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11997D/htm/11997D.html
26 февруари 2001 година	Потпишување на Договорот од Ница , кој стапи во сила на 1 февруари 2003 година.	http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/dat/12001C/htm/12001C.html
13 декември 2007 година	Потпишување на Лисабонскиот договор со кој се менува и се дополнува Договорот за Европската унија и Договорот за основање на Европската заедница . Тој стапи во сила на 1 декември 2009 година.	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0001:01:EN:HTML

Анекс 2

КАКО СЕ УПРАВУВА СО ИНСТИТУЦИИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Анекс 3

СПИСОК НА ЧЛЕНОВИ ЗА КОИ СЕ ОДЛУЧУВА СО КВАЛИФИКУВАНО МНОЗИНСТВО

Лисабонскиот договор предвидува **проширување на гласањето со квалификувано мнозинство на 44 нови членови**. Заедно со 69-те членови за кои веќе се применува гласањето со квалификувано мнозинство, сега **113 членови спаѓаат во доменот на гласање со квалификувано мнозинство. Договорот од Ница пропиша 19 области во кои се гласа со квалификувано мнозинство.**

Ова е нов механизам што ќе ги **ограничи опасностите за блокада што се поврзуваат со гласањето со едногласност.**

За чувствителните области, како што се оданочувањето, социјалната заштита , надворешната политика и заедничката одбрана, сè уште се применува **гласање со едногласност.**

Гласањето со квалификувано мнозинство ќе се применува до 2014 година, а со компромисот од Јанина, можеби и до 2017 година, кога ќе се замени со гласање со двојно мнозинство од државите и граѓаните (*види Графички приказ 3 – Како ќе се донесуваат одлуките во Унија со 27 членки?*).

Новите области што се префрлени во доменот на гласање со квалификувано мнозинство се дадени во сините полиња од следнава табела. Жолтите полиња ги прикажуваат членовите кои се пренесени во доменот на правилото за квалификувано мнозинство со Договорот од Ница. Белите полиња ги прикажуваат членовите за кои, според Договорот од Амстердам, веќе се применува правилото за квалификувано мнозинство.

Лисабонскиот договор може да се најде на Интернет страницата: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0001:01:EN:HTML>

Онака КАКО ШТО Е ДАДЕНО ВО	Содржина на членот	БР. НА ЧЛЕНОТ
Лисабонскиот договор		
ДЕУ, Наслов I – Заеднички одредби	Одлука на Советот за суспензија или враќање на правата на држава-членка во случај на повреда на вредностите наведени во став 2	Член 7, ставови 3 и 4 од ДЕУ
ДЕУ, Наслов III – Одредби за институциите	Избор на претседател на Европскиот совет од страна на Европскиот совет	Член 15, став 5 од ДЕУ
	Усвојување на список за составот на Советот на министрите од страна на Европскиот совет	Член 16, став 6 од ДЕУ
	Номинирање кандидати за позицијата претседател на Комисијата од страна на Европскиот совет Именување на Комисијата од страна на Европскиот совет	Член 17, став 7 од ДЕУ
	Именување висок претставник од страна на Европскиот совет, по согласност добиена од страна на претседателот на Комисијата	Член 18, став 1 од ДЕУ

<p>ДЕУ, Наслов V, Поглавје 2 – Конкретни одредби за заедничката надворешна и безбедносна политика</p>	<p>Одлука со која се дефинира став или позиција на Унијата врз основа на одлука на Европскиот совет што се однесува на стратегиските интереси и цели на Унијата</p> <p>Одлука со која се дефинира став или позиција на Унијата, по предлог на високиот претставник на Унијата за надворешни работи и безбедносна политика, доставен по специјално барање упатено до него/неа од страна на Европскиот совет, доставен по сопствена иницијатива или по иницијатива на високиот претставник.</p> <p>Одлука со која се спроведува одлуката што ја дефинира акцијата или предлогот на Унијата во областа на ЗНБП</p> <p>Именување специјален претставник, по предлог од/на високиот претставник.</p> <p>Процедурални прашања (ЗНБП)</p> <p>Меѓународни договори (Без да ја прошири примената на гласањето со квалификувано мнозинство, Договорот од Ница воведува три нови става за да ги разјасни начините на гласање (квалификувано мнозинство/едногласност) што се однесуваат на овој член)</p>	<p>Член 31, ставови 2 и 5 од ДЕУ</p> <p>Член 37 од ДЕУ</p>
<p>ДЕУ, Наслов VI – Финални одредби</p>	<p>Почетен фонд за ЗНБП, по предлог од високиот претставник</p> <p>Одлука со која се дефинира статутот, седиштето и оперативните правила на Европската агенција за одбрана</p> <p>Одлуки кои воспоставуваат постојана структурирана соработка и со кои се суспендираат или се примаат нови членки врз основа на известување на доброволните членки и по консултации со високиот претставник</p> <p>Заклучок од спогодбата за повлекување на некоја држава-членка од Унијата, откако истиот е одобрен од Европскиот парламент и по барање на засегнатата држава</p>	<p>Член 41, став 3 од ДЕУ</p> <p>Член 45, став 2 од ДЕУ</p> <p>Член 46, став 2 од ДЕУ</p> <p>Член 50, став 2, од ДЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел I, Наслов II – Одредби со општа примена</p>	<p>Регулативи што се однесуваат на услугите од општ економски интерес</p> <p>Регулативи што се однесуваат на општите принципи и ограничувања на правото на пристап до документите на институциите, канцелариите или агенциите на Унијата</p> <p>Правила што се однесуваат на заштитата на поединци во однос на обработката на личните податоци</p>	<p>Член 14 од ДФЕУ</p> <p>Член 15, став 3 од ДФЕУ</p> <p>Член 16, став 2 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел II – Недискриминација и државјанство на Унијата</p>	<p>Забрана за дискриминација врз основа на национална припадност</p> <p>Основни принципи за стимулативните мерки на Унијата за поддршка на акцијата преземена од страна на државите-членки во борбата против дискриминацијата базирана на пол, расно или етничко потекло, религија или вера, хендикеп, возраст или сексуална ориентација, со исклучок на мерките за хармонизација</p> <p>Одредби во поглед на олеснување на уживањето на правото на слободно движење и престој во рамките на територијата на ЕУ</p> <p>Мерки за координација и соработка потребни за да се олесни заштитата што ја обезбедуваат дипломатските или конзуларните претставништва на сите држави-членки</p> <p>Регулативи што се однесуваат на постапките и условите потребни за покренување граѓански иницијативи</p>	<p>Член 18 од ДФЕУ</p> <p>Член 19 од ДФЕУ, став 2</p> <p>Член 21, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 23 од ДФЕУ</p> <p>Член 24 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов II, Поглавје 1 – Царинската унија</p>	<p>Воспоставување заеднички царински тарифи, по предлог од Комисијата</p>	<p>Член 31 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов II, Поглавје 2 – Царинска соработка</p>	<p>Мерки со цел да се зајакне царинската соработка</p>	<p>Член 33 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов III – Земјоделство и рибарство</p>	<p>Воспоставување заедничка организација на земјоделските пазари и други одредби потребни за да се постигнат целите на заедничката земјоделска политика и на заедничката политика за рибарство, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Директиви или регулативи со кои се воспоставуваат мерки кои се потребни за да се овозможи слободно движење на работниците, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 43, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов IV, Поглавје 1 – Работници</p>	<p>Одредби што се однесуваат на собирањето, за целите на стекнување или задржување на правото на бенефиции и за пресметка на износот на бенефициите, за сите периоди што се земени предвид за вработените и самовработените работници-мигранти и за лицата што зависат од нив (<i>Едногласност во поглед на исплатата на бенефициите на лицата кои престојуваат во рамките на територијата на државите-членки</i>)</p>	<p>Член 46 од ДФЕУ</p> <p>Член 48 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов IV, Поглавје 2 – Право за формирање</p>	<p>Директиви што се однесуваат на слободата за основање во однос на конкретна дејност, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Изземање на некои дејности во однос на мерките од поглавјето што се однесува на правото за основање</p> <p>Директиви што се однесуваат на координацијата на одредбите во однос на правото на основање</p> <p>Директиви што се однесуваат на заемното признавање на дипломите, сертификатите и другите докази за формални квалификации</p> <p>Координација на националните одредби што се однесуваат на почнувањето и извршувањето на дејностите како самовработени лица</p>	<p>Член 50 од ДФЕУ</p> <p>Член 51 од ДФЕУ</p> <p>Член 52, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 53, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов IV, Поглавје 3 – Услуги</p>	<p>Проширување на одредбите што се однесуваат на услуги за државјани на трета земја кои обезбедуваат услуги и се формирани во рамките на Унијата</p> <p>Директиви кои се однесуваат на либерализацијата на конкретна услуга, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 56 од ДФЕУ</p> <p>Член 59, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов IV, Поглавје 4 – Капитал и исплати</p>	<p>Мерки за движење на капиталот во и од трети земји, кои вклучуваат директни инвестиции, вклучително и во недвижен имот – основање, обезбедување финансиски услуги или прифаќање хартии од вредност на пазарите на капитал</p>	<p>Член 64, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов V, Поглавје 1 – Општи одредби</p>	<p>Мерки за евалуација на имплементацијата во областа на слобода, безбедност и правда по едноставно информирање на Европскиот парламент и на националните парламенти</p> <p>Административна соработка во областа на слобода, безбедност и правда, по консултации со Европскиот парламент</p> <p>Регулативи што се однесуваат на административните мерки во однос на движењето на капиталот и исплатите (замрзување на средства, финансиски средства или економска добивка)</p>	<p>Член 70 од ДФЕУ</p> <p>Член 74 од ДФЕУ</p> <p>Член 75 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов V, Поглавје 2 – Политики за гранични контроли, азил и имиграција</p>	<p>Мерки што се однесуваат на граничните контроли</p>	<p>Член 77, став 2 од ДФЕУ</p>
	<p>Мерки што се однесуваат на заедничниот европски систем за азил</p>	<p>Член 78, ставови 2 и 3 од ДФЕУ</p>
	<p>Привремени вонредни мерки во случај на ненадеен прилив на бегалци, по консултации со Европскиот парламент</p>	<p>Член 78, став 3 од ДФЕУ</p>
	<p>Мерки што се однесуваат на заедничката политика за имиграција</p> <p>Мерки со кои се обезбедуваат стимулативни мерки и поддршка за акција на државите-членки во поглед на промоција на интеграцијата на државјани на трети земји кои легално престојуваат на нивните територии, со исклучок на мерките за хармонизација</p>	<p>Член 79, ставови 2 и 4 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов V, Поглавје 3 – Судска соработка во граѓански предмети</p>	<p>Мерки што се однесуваат на судската соработка во граѓански предмети со прекугранична димензија</p>	<p>Член 81, став 2 од ДФЕУ</p>
	<p>Мерки што се однесуваат на судската соработка во кривични предмети</p> <p>Директиви што се однесуваат на минимумот правила во однос на заемното признавање на пресудите и судските одлуки, како и полициската и судската соработка во кривичните предмети со прекугранична димензија</p> <p>Директиви со кои се воспоставуваат минимум правила што се однесуваат на дефиницијата на кривичните дела и санкции во областите на особено сериозни криминални дела со прекугранична димензија (тероризам, трговија со луѓе и сексуална експлоатација на жени и деца, незаконско тргување со дрога и оружје, перење пари, корупција, фалсификување на платежни средства, компјутерски криминал и организиран криминал)</p> <p>Директиви со кои се воспоставуваат минимум правила за хармонизација во однос на дефиницијата на кривични дела и санкции во предметните области. <i>Забелешка: Овие директиви се донесуваат со конкретна законодавна постапка кога/ако истата оваа постапка била користена за донесување на предметните постоечки мерки за хармонизација.</i></p>	<p>Член 82, ставови 1 и 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 83, ставови 1 и 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов V, Поглавје 4 – Судска соработка во кривични предмети</p>	<p>Мерки за промоција и поддршка на акцијата на државите-членки на полето на спречување на криминалот, со исклучок на мерките за хармонизација</p>	<p>Член 84 од ДФЕУ</p>
	<p>Регулативи што се однесуваат на структурата, работата, полето на дејствување и задачите на Европска</p>	<p>Член 85, став 1 од ДФЕУ</p>

ДФЕУ, Дел III, Наслов V, Поглавје 5 – Полициска соработка	Мерки што се однесуваат на полициската соработка (собирање и размена на информации, обука на кадар, заеднички истражни техники)	Член 87, став 2 од ДФЕУ
	Регулативи што се однесуваат на структурата, работата, полето на дејство и задачите на Европол	Член 88, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, Дел III, Наслов VI – Транспорт	Воспоставување правила што се однесуваат на транспортот, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите	Член 91, став 1 од ДФЕУ
	Одредби за поморски и воздушен транспорт, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите	Член 100, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, Дел III, Наслов VII, Поглавје 1 – Правила на конкуренција	Правила на конкуренција потребни за функционирањето на внатрешниот пазар	Членови 101 до 109 од ДФЕУ
	Мерки што се однесуваат на приближување на националното законодавство што се однесуваат на воспоставувањето и функционирањето на внатрешниот пазар, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет	Член 114, став 1 од ДФЕУ
ДФЕУ, Дел III, Наслов VII, Поглавје 3 – Приближување на законодавството	Директиви потребни за да се елиминира нарушувањето на конкуренцијата во една држава-членка кога консултациониот процес бил неуспешен	Член 116 од ДФЕУ
	Мерки што се однесуваат на создавањето Европски права на интелектуална сопственост за да се обезбеди униформна заштита на правата на интелектуална сопственост ширум Унијата и за формирање централизирани системи за овластување, координација и надзор ширум Унијата	Член 118 од ДФЕУ
ДФЕУ, Дел III, Наслов VIII, Поглавје 1 – Економска политика	Регулативи кои се однесуваат на деталните правила за мултилатерална постапка за надзор во рамките на Пактот за стабилност и раст	Член 121, став 6 од ДФЕУ
	Мерки што се соодветни на економската ситуација, особено доколку се појават поголеми тешкотии во снабдувањето со одредени производи и за доделување финансиска помош на држава-членка од страна на Унијата, во случај на природна непогода или вонредна појава што е надвор од нејзината контрола	Член 122 од ДФЕУ
ДФЕУ, Дел III, Наслов VIII, Поглавје 2 – Монетарна политика	Измени и дополнувања на некои членови од Статутот на ЕЦБ по препорака од Европската централна банка и по консултации со Комисијата или по предлог од Комисијата и по консултации со Европската централна банка	Член 129, став 3 од ДФЕУ
	Мерки потребни за употреба на еврото, по консултации со Европската централна банка	Член 133 од ДФЕУ
ДФЕУ, Дел III, Наслов VIII, Поглавје 4 – Конкретни одредби за државите-членки чијашто валута е еврото	Одлука со која се воспоставуваат заеднички позиции за прашања од посебен интерес за економската и монетарната унија во рамките на надлежните меѓународни финансиски институции и конференции, по консултации со ЕЦБ	Член 138, став 1 од ДФЕУ
	Мерки за да се гарантира унифицирано претставување во рамките на меѓународните финансиски институции и конференции, по консултации со ЕЦБ	Член 138, став 2 од ДФЕУ

<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов IX - Вработување</p>	<p>Стимулативни мерки дизајнирани за да се поттикне соработката меѓу државите-членки и да се поддржи нивната акција на полето на вработувањето (размена на информации, размена на најдобри практики, компаративни анализи и совети), со исклучок на мерките за хармонизирање, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 149 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов X – Социјална политика</p>	<p>Мерки дизајнирани за да се поттикне соработката меѓу државите-членки на полето на социјалната политика, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Директиви што се однесуваат на минимумот барања за постепено спроведување во социјалната сфера , по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Мерки за да се гарантира примената на принципот на еднакви можности и еднаков третман на мажите и жените во однос на вработувањето и професијата, вклучително и принципот за еднаква плата за еднаква работа или работа со еднаква вредност, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 153, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 157, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XI –Европски социјален фонд</p>	<p>Одлуки за имплементација што се однесуваат на Европскиот социјален фонд, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 164 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XII – Образование, стручна обука, млади и спорт</p>	<p>Стимулативни мерки на полето на образованието, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Стимулативни мерки на полето на спортот, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Мерки за поддршка и дополнување на акцијата на државите-членки на полето на стручното образование, со исклучок на мерките за хармонизирање, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 165, став 4 од ДФЕУ</p> <p>Член 166, став 4 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XIII - Култура</p>	<p>Стимулативни мерки на полето на културата, со исклучок на мерките за хармонизација и по консултации со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 167, став 5 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XIV – Јавно здравје</p>	<p>Мерки дизајнирани за да одговорат на заедничките грижи за безбедност во однос на јавното здравје (стандарди што се однесуваат на органите и супстанциите од човечко потекло, крв и крвни деривати; на полето на ветерината и фитосанитарната работа; стандарди за медицински производи и медицински уреди), по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Стимулативни мерки дизајнирани за да се заштити и унапреди човековото здравје (мониторинг, рано предупредување и борба против сериозни прекугранични закани по здравјето, мерки за заштита на јавното здравје (тутун, алкохол)), со исклучок на мерките за хармонизација, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Мерки што се однесуваат на заштитата на потрошувачите во контекст на заокружувањето на внатрешниот пазар, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Мерки што ја поддржуваат, дополнуваат и мониторираат политиката на државите-членки, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 168, ставови 4 и 5 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XV – Заштита на потрошувачите</p>	<p>Мерки што ја поддржуваат, дополнуваат и мониторираат политиката на државите-членки, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 169, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов XVI – трансевропски мрежи</p>	<p>Насоки, мерки и проекти од заеднички интерес што се однесуваат на воспоставувањето и развојот на трансевропските мрежи во областите на транспортната, телекомуникациската и енергетската инфраструктура, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 172 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XVII – Индустија</p>	<p>Конкретни мерки за поддршка на активности на државите-членки на полето на индустијата (прилагодување на структурните промени, клима погодна за иницијативи и за развој на претпријатијата, соработка меѓу претпријатијата, подобро искористување на индустрискиот потенцијал на политиките за иновации, истражување и технолошки развој), со исклучок на мерките за хармонизирање, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 173, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XVIII – Економска, социјална и територијална кохезија</p>	<p>Конкретни акции надвор од Структурните фондови, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Регулативи и општи правила што се применуваат на структурните фондови, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Регулативи за имплементација што се однесуваат на Европскиот фонд за регионален развој, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 175 од ДФЕУ</p> <p>Член 177 од ДФЕУ</p> <p>Член 178 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XIX – Истражување и технолошки развој и вселената</p>	<p>Мерки потребни за спроведување на Европската истражувачка област, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Правила што се однесуваат на истражувачките програми, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Мерки потребни за да се изготви Европска вселенска политика којашто може да има и форма на Европска вселенска програма</p>	<p>Член 182, став 5 од ДФЕУ</p> <p>Член 188 од ДФЕУ</p> <p>Член 189, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XX – Животна средина</p>	<p>Акции во рамките на Европската политика за животна средина, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p> <p>Општи акциски програми во коишто се утврдуваат приоритетните цели што треба да се постигнат во однос на животната средина, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 192, ставови 1 и 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XXI – Енергија</p>	<p>Мерки што се однесуваат на енергијата, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите</p>	<p>Член 194, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XXII – Туризам</p>	<p>Конкретни мерки за да се надолнат акциите во рамките на државите-членки на полето на туризмот (создавање поволна клима за развој на претпријатијата во овој сектор; соработка меѓу државите-членки преку размена на добри практики), со исклучок на мерките за хармонизација</p>	<p>Член 195, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XXIII – Граѓанска заштита</p>	<p>Мерки потребни за да се постигнат целите што се однесуваат на соработката меѓу државите-членки со цел да се подобри ефективността на системите за спречување и заштита од природни непогоди и незгоди предизвикани од човекот, со исклучок на мерките за хармонизација</p>	<p>Член 196, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел III, Наслов XXIV – Административна соработка</p>	<p>Регулативи со кои се воспоставуваат мерките потребни за административна соработка</p>	<p>Член 197, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов II – Заедничка трговска политика</p>	<p>Мерки со кои се дефинира рамката за спроведување на заедничката трговска политика</p> <p>Преговарање и склучување договори со една или повеќе трети земји или меѓународни организации на полето на трговската политика</p>	<p>Член 207, ставови 2 и 4 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов III, Поглавје 1 – Развојна соработка</p>	<p>Мерки потребни за да се спроведе политиката за развојна соработка (повеќегодишни програми за соработка со земјите во развој, тематски програми)</p>	<p>Член 209, став 1 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов III, Поглавје 2 – Економска, финансиска и техничка соработка со трети земји</p>	<p>Мерки потребни за имплементација на економска, финансиска и техничка соработка, вклучително и помош, особено финансиска помош, со трети земји кои не се земји во развој</p>	<p>Член 212, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов III, Поглавје 3 – Хуманитарна помош</p>	<p>Мерки за итна финансиска помош</p>	<p>Член 213 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов III, Поглавје 3 – Хуманитарна помош</p>	<p>Мерки кои ја дефинираат рамката во која се спроведуваат операциите за хуманитарна помош на Унијата</p>	<p>Член 214, ставови 3 и 5 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов IV – Рестриктивни мерки</p>	<p>Правила и постапки за работата на Европскиот волонтерски корпус за хуманитарна помош</p>	<p>Член 215, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов V – Меѓународни договори</p>	<p>Прекинување или редуцирање на економските и финансиските врски со трети земји, на заеднички предлог на високиот претставник и на Комисијата, откако за тоа ќе се информира Европскиот парламент</p>	<p>Член 218, став 8 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел V, Наслов VII – Одредба за солидарност</p>	<p>Склучување меѓународни договори (освен доколку полето што го покрива договорот не бара едногласност и доколку тоа се асоцијативни договори или договори за економска, финансиска и техничка соработка)</p>	<p>Член 222, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институциите, Дел 1 – Европскиот парламент</p>	<p>Спроведување на клаузулата за солидарност во случај на терористички напад или непогода (освен ако одлуката има одбранбени импликации: едногласност) на заеднички предлог од високиот претставник и од Комисијата</p>	<p>Член 224 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институциите, Дел 2 – Европскиот совет</p>	<p>Регулативи што ги уредуваат политичките партии на европско ниво (правила што се однесуваат на финансирањето)</p>	<p>Член 236, став 6 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институциите, Дел 3 – Советот</p>	<p>Одлука донесена од страна на Европскиот совет за конфигурацијата на претседателствата, освен на Советите за надворешни работи</p>	<p>Член 240, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институциите, Дел 3 – Советот</p>	<p>Процедурални одлуки во рамките на Советот и усвојување на неговиот Деловник</p>	<p>Член 243 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институциите, Дел 3 – Советот</p>	<p>Плати, надоместоци и пензии за претседателот на Европскиот совет, претседателот на Комисијата, високиот претставник на Унијата за надворешни работи и безбедносна политика, членовите на Комисијата, претседателите, членовите и архиварите на Судот на правдата на Европската унија, генералниот секретар на Советот и на членовите и Регистарот на Првостепенитиот суд.</p>	<p>Член 243 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институции, Дел 5 – Суд на правдата</p>	<p>Утврдување на Деловникот на Судот на правдата</p> <p>Утврдување на Деловникот на Општиот суд</p> <p>Одлука на Советот за членовите и правилата за работа на панелот воспоставен со цел да даде мислење за соодветоста на кандидатите за извршување на должностите судија и генерален застапник при Судот на правдата и при Општиот суд</p> <p>Регулативи што се однесуваат на воспоставувањето специјализирани судови при Општиот суд за да слушаат и утврдат во прв степен одредени класи на акција или постапки што се воведуваат во конкретни области по предлог на Комисијата и по консултации со Судот на правдата или по барање на Судот на правдата и по консултации со Комисијата</p> <p>Измени и дополнувања на одредбите од Статутот на Судот на правдата, со исклучок на Наслов I и член 64 по барање на Судот на правдата и по консултации со Комисијата или по предлог од Комисијата и по консултации со Судот на правдата</p> <p>Именување претседател, потпретседател и членови на Управниот совет на ЕЦБ од страна на Европскиот совет</p>	Член 253 од ДФЕУ
		Член 254 од ДФЕУ
		Член 255 од ДФЕУ
		Член 257 од ДФЕУ
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институции, Дел 6 – ЕЦБ</p>		Член 281 од ДФЕУ
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 1 – Институции, Дел 7 – Суд на ревизорите</p>	<p>Именување на членовите на Судот на ревизорите</p> <p>Услови за вработување и надоместок на претседателот и на членовите на Судот на ревизорите</p> <p>Усвојување на Деловникот на Судот на ревизорите</p>	Член 286, ставови 2 и 7 од ДФЕУ
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 2 – Правни акти на Унијата, постапки за донесување и други одредби</p>	<p>Отповикување на доделените надлежности на Комисијата да донесува правни акти со општа примена кои не се дел од законодавството или приговори по актите за доделување надлежност</p> <p>Правила и општи принципи што се однесуваат на механизмите за контрола, од страна на државите-членки, на извршувањето на овластувањата на Комисијата</p> <p>Регулативи кои се однесуваат на одредбите што се поврзани со европската администрација</p>	Член 287, став 4 од ДФЕУ
		Член 290, став 2 од ДФЕУ
		Член 291, став 3 од ДФЕУ
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 3 – Советодавни тела на Унијата, Дел 1: Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Именување на членовите на Економскиот и социјалниот комитет</p>	Член 298, став 2 од ДФЕУ
		Член 302 од ДФЕУ

<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов I, Поглавје 3 – Советодавни тела на Унијата, Дел 1: Комитет на регионите</p>	<p>Именување на членовите на Комитетот на регионите</p>	<p>Член 305 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов II, Поглавје 5 – Заеднички одредби</p>	<p>Регулативи кои се однесуваат на воспоставувањето и спроведувањето на буџетот, презентацијата и ревизијата на буџетските исплати, како и проверките на одговорноста на финансиските актери, по консултации со Судот на ревизорите</p>	<p>Член 322, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VI, Наслов II, Поглавје 6 – Борба против измама</p>	<p>Мерки неопходни на полето на спречувањето и борбата против измама која влијае врз финансиските интереси на Унијата, по консултации со Судот на ревизорите</p> <p>Одлука на Советот со која се одобрува продолжувањето на зајакнатата соработка во една од областите опфатени со договорите (Воздржување на правото на вето на државите-членки)</p>	<p>Член 325, став 4 од ДФЕУ</p> <p>Член 329, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, Дел VII – Општи и завршни одредби</p>	<p>Регулативи кои се однесуваат на кадровските регулативи за функционерите на Европската унија и условите за вработување на други службеници на Унијата, по консултации со другите институции</p> <p>Мерки за производство на статистички податоци</p>	<p>Член 336 од ДФЕУ</p> <p>Член 338, став 1 од ДФЕУ</p>
	<p>Одлука на Советот по одлуката за суспендирање на правата за гласање</p>	<p>Член 354 од ДФЕУ</p>

Анекс 4

СПИСОК НА ЧЛЕНОВИ ЗА КОИ СЕ ОДЛУЧУВА ВО ВООБИЧАЕНАТА ЗАКОНОДАВНА ПОСТАПКА

Лисабонскиот договор планира проширување на т.н. постапка за „соодлучување“, која засега се нарекува „вообичаена законодавна постапка“, на 40 нови членови. Со 33-те области кои се веќе регулирани со соодлучување, бројот на областите што сега спаѓаат под постапката за соодлучување се зголеми на 73.

Исто така, треба да се напомене дека консултативната постапка на Европскиот парламент што беше планирана во договорот и се користеше само во некои области сега е значително проширена на околу четириесет членови.

Вообичаена законодавна постапка

Таа му дава на Европскиот парламент поголема моќ за донесување законодавни акти заедно со Советот на Европската унија.

Оваа постапка ја зајакнува демократската природа на Европската унија со тоа што во игра го вклучува и Европскиот парламент, како единствена институција што е избрана на демократски начин.

Новите области што ги регулира постапката за соодлучување („вообичаена постапка“) во следнава табела се дадени во сино обоени полиња. Областите дадени во бели полиња се оние што веќе се регулирани со вообичаената законодавна постапка во Договорот од Ница.

Лисабонскиот договор може да се најде на веб-сајтот: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0001:01:EN:HTML>

Онака како што е дадено во

Лисабонскиот договор

Содржина на членот

Бр. на членот

Регулативи што се однесуваат на услугите од општ економски интерес

Член 14 од ДФЕУ

ДФЕУ, дел I, наслов II – Одредби со општа примена

Регулативи што се однесуваат на општите принципи и ограничувања на правото на пристап до документи на институциите, канцелариите или агенциите на Унијата

Член 15, став 3 од ДФЕУ

Правила што се однесуваат на заштитата на поединците во однос на обработката на личните податоци

Член 16, став 2 од ДФЕУ

ДФЕУ, дел II – Недискриминација и државјанство на Унијата	Забрана за дискриминација врз основа на национална припадност	Член 18 од ДФЕУ
	Основни принципи за стимулативните мерки на Унијата за да се поддржи акција преземена од страна на државите-членки во борбата против дискриминацијата базирана на пол, расно или етничко потекло, религија или вера, хендикеп, возраст или сексуална ориентација, со исклучок на мерките за хармонизација	Член 19, став 2 од ДФЕУ
	Одредби во поглед на олеснувањето на уживањето на правото на слободно движење и престој во рамките на територијата на ЕУ	Член 21, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов II, поглавје 2 – Царинска соработка	Регулативи што се однесуваат на постапките и условите потребни за (европската) граѓанска иницијатива	Член 24 од ДФЕУ
	Мерки со цел да се зајакне царинската соработка	Член 33 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов III – Земјоделство и рибарство	Воспоставување на заедничка организација на земјоделските пазари и други одредби потребни за да се постигнат целите на заедничката земјоделска политика и заедничката политика за рибарство, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет	Член 43, став 2 од ДФЕУ
	Директиви или регулативи со кои се воспоставуваат мерките потребни за да се овозможи слободно движење на работниците, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет	Член 46 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов IV, поглавје 1 – Работници	Одредби што се однесуваат на собирањето, за целите на стекнување или задржување на правото на бенефиции и за пресметка на износот на бенефициите, за сите периоди што се земени предвид за вработените и самовработените работници-мигранти и за лицата што зависат од нив	Член 48 од ДФЕУ
	Директиви што се однесуваат на слободата на основање во однос на конкретна дејност, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет	Член 50 од ДФЕУ
	Изземање на некои дејности во однос на мерките од поглавјето што се однесува на правото за основање	Член 51 од ДФЕУ
	Директиви што се однесуваат на координацијата на одредбите во однос на правото на основање	Член 52, став 2 од ДФЕУ
	Директиви што се однесуваат на заемното признавање на дипломите, сертификатите и другите докази за формалните квалификации	Член 53, став 1 од ДФЕУ
	Координација на националните одредби што се однесуваат на почнувањето и извршувањето на дејности како самовработени лица	

<p>ДФЕУ, дел III, наслов IV, поглавје 3 – Услуги</p>	<p>Проширување на одредбите што се однесуваат на услуги за државјани на трета земја кои обезбедуваат услуги и се основани (настанати, населени) во рамките на Унијата</p> <p>Директиви кои се однесуваат на либерализација на конкретна услуга, по консултациии со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 56 од ДФЕУ</p> <p>Член 59, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДЕУ, дел III, наслов IV, поглавје 4 – Капитал и исплати</p>	<p>Мерки за движење на капиталот во и од трети земји што вклучува директни инвестиции, вклучително и во недвижен имот – основање, обезбедување финансиски услуги или прифаќање хартии од вредност на пазарите на капитал</p>	<p>Член 64, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов V, поглавје 1 – Општи одредби</p>	<p>Регулативи што се однесуваат на административните мерки во однос на движењето на капиталот и исплатите (замрзување на средства, финансиски средства (имот) или економска добивка)</p>	<p>Член 75 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов V, поглавје 2 – Политики за гранични контроли, азил и имиграција</p>	<p>Мерки што се однесуваат на граничните контроли</p> <p>Мерки што се однесуваат на заедничниот европски систем за азил</p> <p>Мерки што се однесуваат на заедничката политика за имиграција</p> <p>Мерки за да се обезбедат стимулативни мерки и поддршка за активностите од страна на државите-членки во поглед на промоција на интеграцијата на државјани од трети земји што легално престојуваат на нивните територии, со исклучок на мерките за хармонизација</p>	<p>Член 77, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 78, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 79, ставови 2 и 4 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов V, поглавје 3 – Судска соработка во граѓански прашања</p>	<p>Мерки што се однесуваат на судската соработка во граѓанските прашања со прекугранична димензија</p>	<p>Член 81, став 2 од ДФЕУ</p>

<p>ДФЕУ, дел III, наслов V, поглавје 4 – Судска соработка во криминални прашања</p>	<p>Мерки што се однесуваат на судската соработка во криминалните прашања</p> <p>Директиви што се однесуваат на минимумот правила во однос на заемното признавање на пресудите и судските одлуки, како и полициска и судска соработка во криминалните прашања со прекугранична димензија</p> <p>Директиви со кои се воспоставуваат минимум правила што се однесуваат на дефиницијата на кривичните престапи и санкции во областите на посебно сериозни криминални дела со прекугранична димензија (тероризам, трговија со луѓе и сексуална експлоатација на жени и деца, незаконско тргување со дроги и оружје, перење пари, корупција, фалсификување на платежни средства, компјутерски криминал и организиран криминал)</p> <p>Директиви со кои се воспоставуваат минимум правила за хармонизација во однос на дефиницијата на кривичните дела и санкциите во предметните области. <i>Забелешка: Овие директиви се донесуваат со конкретна законодавна постапка кога оваа постапка се користи за донесување на предметните постоечки мерки за хармонизација.</i></p> <p>Мерки за промоција и поддршка на активностите на државите-членки на полето на спречувањето на криминалот, со исклучок на мерките за хармонизација</p> <p>Регулативи што се однесуваат на структурата, работата, полето на дејствување и задачите на Евроцаст.</p> <p>Мерки што се однесуваат на полициската соработка (собирање и размена на информации, обука на кадар, заеднички истражни техники)</p> <p>Регулативи што се однесуваат на структурата, работата, полето на дејствување и задачите на Европол</p>	<p>Член 82, ставови 1 и 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 83, ставови 1 и 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 84 од ДФЕУ</p> <p>Член 85, став 1 од ДФЕУ</p> <p>Член 87, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 88, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 91, став 1 од ДФЕУ</p> <p>Член 100, став 2 од ДФЕУ</p> <p>Член 114, став 1 од ДФЕУ</p> <p>Член 116 од ДФЕУ</p> <p>Член 118 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов V, поглавје 5 – Полициска соработка</p>	<p>Воспоставување правила што се однесуваат на транспортот, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Одредби за поморски и воздушен транспорт, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p>	
<p>ДФЕУ, дел III, наслов VI – Транспорт</p>	<p>Мерки што се однесуваат на приближување на националното законодавство во врска со воспоставувањето и функционирањето на внатрешниот пазар, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Директиви потребни за да се елиминира нарушувањето на конкуренцијата во една држава-членка кога консултацискиот процес бил неуспешен</p> <p>Мерки што се однесуваат на создавањето европски права на интелектуална сопственост, за да се обезбеди униформна заштита на правата на интелектуална сопственост ширум Унијата и да се формираат централизирани системи за овластување, координација и надзор ширум Унијата</p>	
<p>ДФЕУ, дел III, наслов VII, поглавје 3 – Приближување на законодавството</p>	<p>Мерки што се однесуваат на минимумот правила во однос на заемното признавање на пресудите и судските одлуки, како и полициска и судска соработка во криминалните прашања со прекугранична димензија</p> <p>Директиви со кои се воспоставуваат минимум правила што се однесуваат на дефиницијата на кривичните престапи и санкции во областите на посебно сериозни криминални дела со прекугранична димензија (тероризам, трговија со луѓе и сексуална експлоатација на жени и деца, незаконско тргување со дроги и оружје, перење пари, корупција, фалсификување на платежни средства, компјутерски криминал и организиран криминал)</p> <p>Директиви со кои се воспоставуваат минимум правила за хармонизација во однос на дефиницијата на кривичните дела и санкциите во предметните области. <i>Забелешка: Овие директиви се донесуваат со конкретна законодавна постапка кога оваа постапка се користи за донесување на предметните постоечки мерки за хармонизација.</i></p> <p>Мерки за промоција и поддршка на активностите на државите-членки на полето на спречувањето на криминалот, со исклучок на мерките за хармонизација</p> <p>Регулативи што се однесуваат на структурата, работата, полето на дејствување и задачите на Евроцаст.</p> <p>Мерки што се однесуваат на полициската соработка (собирање и размена на информации, обука на кадар, заеднички истражни техники)</p> <p>Регулативи што се однесуваат на структурата, работата, полето на дејствување и задачите на Европол</p> <p>Воспоставување правила што се однесуваат на транспортот, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Одредби за поморски и воздушен транспорт, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Мерки што се однесуваат на приближување на националното законодавство во врска со воспоставувањето и функционирањето на внатрешниот пазар, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Директиви потребни за да се елиминира нарушувањето на конкуренцијата во една држава-членка кога консултацискиот процес бил неуспешен</p> <p>Мерки што се однесуваат на создавањето европски права на интелектуална сопственост, за да се обезбеди униформна заштита на правата на интелектуална сопственост ширум Унијата и да се формираат централизирани системи за овластување, координација и надзор ширум Унијата</p>	

ДФЕУ, дел III, наслов VIII, поглавје 1 – Економска политика	Регулативи кои се однесуваат на деталните правила за мултилатерална постапка за надзор во рамките на Пактот за стабилност и раст	Член 121, став 6 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов VIII, поглавје 2 – Монетарна политика	Измени и дополнувања на некои членови од Статутот на ЕСЦБ по препорака на Европската централна банка и по консултации со Комисијата или по предлог на Комисијата и консултации со Европската централна банка	Член 129, став 3 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов IX – Вработување	Мерки потребни за употреба на еврото, по консултации со Европската централна банка	Член 133 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов X – Социјална политика	<p>Стимулативни мерки дизајнирани за да се поттикне соработката меѓу државите-членки и да се поддржи нивната акција на полето на вработувањето (размена на информации, размена на најдобри практики, компаративни анализи и совети), со исклучок на мерките за хармонизација, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Мерки дизајнирани за да се поттикне соработката меѓу државите-членки на полето на социјалната политика, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Директиви што се однесуваат на минимумот барања за постепено спроведување во социјалната сфера, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Мерки за да се гарантира примената на принципот за еднакви можности и еднаков третман на мажите и жените во однос на вработувањето и работното место, вклучително и принципот на еднаква плата за еднаква работа или работа со еднаква вредност, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	Член 153, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XI – Европски социјален фонд	Одлуки за имплементација што се однесуваат на Европскиот социјален фонд, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите	Член 157, став 3 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XII – Образование, стручна обука, млади и спорт	<p>Одлуки за имплементација што се однесуваат на Европскиот социјален фонд, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Стимулативни мерки на полето на образованието, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Стимулативни мерки на полето на спортот, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p>	Член 164 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XIII – Култура	Мерки за поддршка и дополнување на акцијата на државите-членки на полето на стручното образование, со исклучок на мерките за хармонизирање, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и со Комитетот на регионите	Член 165, став 4 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XIII – Култура	Стимулативни мерки на полето на културата, со исклучок на мерките за хармонизација, и по консултации со Комитетот на регионите	Член 166, став 4 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XIII – Култура	Стимулативни мерки на полето на културата, со исклучок на мерките за хармонизација, и по консултации со Комитетот на регионите	Член 167, став 5 од ДФЕУ

<p>ДФЕУ, дел III, наслов XIV – Јавно здравје</p>	<p>Мерки дизајнирани за да одговорат на заедничката загриженост за сигурноста/ безбедноста во однос на јавното здравје (стандарди што се однесуваат на органите и супстанциите од човечко потекло, крв и крвни деривати; на полето на ветерината и фитосанитарната работа; стандарди за медицински производи и медицински уреди), по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите (стимулативни мерки дизајнирани за да се заштити и унапредат човековото здравје (мониторинг, рано предупредување и борба против сериозните прекугранични закани по здравјето, мерки за заштита на јавното здравје (тутун, алкохол)), со исклучок на мерките за хармонизација, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p>	<p>Член 168, ставови 4 и 5 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов XV – Заштита на потрошувачите</p>	<p>Мерки што се однесуваат на заштитата на потрошувачите во контекст на заокружувањето на внатрешниот пазар, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Мерки што ја поддржуваат, дополнуваат и мониторираат политиката на државите-членки, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 169, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов XVI – Трансевропски мрежи</p>	<p>Насоки, мерки и проекти од заеднички интерес што се однесуваат на воспоставувањето и развојот на трансевропските мрежи во областите на транспортна, телекомуникациска и енергетска инфраструктура, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p>	<p>Член 172 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов XVII – Индустија</p>	<p>Конкретни мерки за поддршка на активностите преземени од страна на државите-членки на полето на индустијата (приспособување кон структурните промени, клима погодна за иницијативи и за развој на претпријатијата, соработка меѓу претпријатијата, подобро искористување на индустрискиот потенцијал на политиките за иновации, истражување и технолошки развој), со исклучок на мерките за хармонизирање, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 173, став 3 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов XVIII – Економска, социјална и територијална кохезија</p>	<p>Конкретни акции надвор од структурните фондови, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Регулативи и општи правила што се применуваат на структурните фондови, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p> <p>Регулативи за имплементација што се однесуваат на Европскиот фонд за регионален развој, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите</p>	<p>Член 175 од ДФЕУ</p> <p>Член 177 од ДФЕУ</p> <p>Член 178 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел III, наслов XIX – Истражување и технолошки развој и вселената</p>	<p>Мерки потребни за спроведување на Европската истражувачка област, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p> <p>Правила што се однесуваат на истражувачки програми, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 182, став 5 од ДФЕУ</p> <p>Член 188</p>
<p>Мерки потребни за да се изготви европска вселенска политика којашто може да има и форма на европска вселенска програма</p>	<p>Мерки што се однесуваат на заштитата на заокружувањето на контекстот на заокружувањето на внатрешниот пазар, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет</p>	<p>Член 189, став 2 од ДФЕУ</p>

ДФЕУ, дел III, наслов XX – Животна средина	Акции во рамките на Европската политика за животна средина, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите Општи акциски програми во коишто се утврдуваат приоритетните цели што треба да се постигнат во однос на животната средина, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите	Член 192, ставови 1 и 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XXI – Енергија	Мерки што се однесуваат на енергијата, по консултации со Економскиот и социјалниот комитет и Комитетот на регионите	Член 194, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XXII – Туризам	Конкретни мерки за да се надолполнат акциите во рамките на државите-членки на полето на туризмот (создавање поволна клима за развој на претпријатијата во овој сектор; соработка меѓу државите-членки преку размена на добри практики), со исклучок на мерките за хармонизација	Член 195, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XXIII – Граѓанска заштита	Мерки потребни за да се постигнат целите што се однесуваат на соработката меѓу државите-членки со цел да се подобри ефективоста на системите за спречување и заштита од природни непогоди и незгоди предизвикани од човекот, со исклучок на мерките за хармонизација	Член 196, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел III, наслов XXIV – Административна соработка	Регулативи со кои се воспоставуваат мерките потребни за административна соработка	Член 197, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел V, наслов II – Заедничка трговска политика	Мерки со кои се дефинира рамката за спроведување на заедничката трговска политика	Член 207, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел V, наслов III, поглавје 1 – Развојна соработка	Мерки потребни за да се спроведе политиката за развојна соработка (повеќегодишни програми за соработка со земјите во развој, тематски програми)	Член 209, став 1 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел V, наслов III, поглавје 2 – Економска, финансиска и техничка соработка со трети земји	Мерки потребни за да се спроведат мерките за економска, финансиска и техничка соработка, вклучително и помош, особено финансиска помош, со трети земји кои не се земји во развој	Член 212, став 2 од ДФЕУ
ДФЕУ, дел V, наслов III, поглавје 3 – Хуманитарна помош	Мерки кои ја дефинираат рамката во која се спроведуваат операциите за хуманитарна помош на Унијата Правила и постапки за работата на Европскиот волонтерски корпус за хуманитарна помош	Член 214, ставови 3 и 5 од ДФЕУ

	<p>Регулативи што ги уредуваат политичките партии на европско ниво (правила што се однесуваат на финансирањето)</p> <p>Регулативи што се однесуваат на воспоставувањето специјализирани судови при Општиот суд за да слушаат и утврдат во прв степен одредени групи тужби или постапки што се воведуваат во конкретни области по предлог од Комисијата и по консултации со Судот на правдата или по барање на Судот на правдата и консултации со Комисијата</p> <p>Измени и дополнувања на одредбите од Статутот на Судот на правдата, со исклучок на насл. I и член 64, по барање на Судот на правдата и по консултации со Комисијата или по предлог на Комисијата и консултации со Судот на правдата</p>	<p>Член 224 од ДФЕУ</p> <p>Член 257 од ДФЕУ</p> <p>Член 281 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел VI, наслов I, поглавје 1 – Институции</p>	<p>Правила и општи принципи што се однесуваат на механизмите за контрола, од страна на државите-членки, на извршувањето на овластувањата на Комисијата</p> <p>Регулативи што се однесуваат на одредбите поврзани со европската администрација</p>	<p>Член 291, став 3 од ДФЕУ</p> <p>Член 298, став 2 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел VI, наслов II, поглавје 5 – Заеднички одредби</p>	<p>Регулативи што се однесуваат на воспоставувањето и спроведувањето на буџетот, презентацијата и ревизијата на буџетските исплати, како и проверките на одговорноста на финансиските актери, по консултации со Судот на ревизорите</p>	<p>Член 322, став 1 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел VI, наслов II, поглавје 6 – Борба против измама</p>	<p>Потребни мерки на полето на спречувањето и борбата против измама којашто влијае врз финансиските интереси на Унијата, по консултации со Судот на ревизорите</p>	<p>Член 325, став 4 од ДФЕУ</p>
<p>ДФЕУ, дел VII – Општи и финални одредби</p>	<p>Регулативи кои се однесуваат на кадровските регулативи за функционерите на Европската унија и условите за вработување на другите службеници на Унијата, по консултации со другите институции</p> <p>Мерки за производство на статистички податоци</p>	<p>Член 336 од ДФЕУ</p> <p>Членк 338, став 1 од ДФЕУ</p>

Овие графички прикази се напишани од страна на Тиери Шопен. Анексите ги изготвија Тиери Шопен, Матилда ДУРАНД и Марек КУБИШТА. Лорен де Брабоа, Паулин ДЕМАРЕТ и Хавиер-Александер РЕЛИЈАНТ дадоа свој придонес во публикацијата. Преведено од Хелен ЛЕВИ.

La Fondation Robert Schuman

Créée en 1991, reconnue d'utilité publique, la Fondation Robert Schuman développe des études sur l'Union européenne et ses politiques et en promeut le contenu dans les nouvelles démocraties. Elle est devenue une référence en matière d'information européenne, en France, en Europe et à l'étranger.

Centre de recherches français de référence sur l'Europe et ses politiques, la Fondation provoque et stimule le débat européen par la richesse, la qualité et le nombre de ses publications. Son indépendance lui permet de traiter les sujets d'actualité européenne de manière approfondie et objective. Ses études et analyses apportent aux décideurs des arguments et des éléments de réflexion.

Vecteur d'informations permanent, elle met à la disposition des chercheurs et du public toutes les informations utiles à une bonne connaissance des questions communautaires. Son site Internet propose des documents électroniques uniques, notamment une lettre hebdomadaire diffusée à près de 200 000 abonnés et un Observatoire des élections.

Фондација Роберт Шуман

Фондацијата „Роберт Шуман“, основана во 1991 година, ја фокусира својата истражувачка работа на политичката клима во Европската унија. Фондацијата е позната во светот како референтна точка за информации поврзани со ЕУ. По падот на Берлинскиот ѕид и распадот на СССР, Фондацијата одлучи да обезбеди помош за демократиите во развој од Источна Европа, и тоа преку промоција на европскиот демократски модел меѓу нејзините источни соседи.

Како истакната француска тинк-тенк (истражувачка) организација, Фондацијата е во можност да даде свој придонес во европската дебата поради квалитетот и зачестеноста на нејзините публикации. Независноста ѝ овозможува на Фондацијата да обработува тековни европски прашања од објективна гледна точка. Нејзините истражувања и анализи помагаат во дисеминацијата на нови и иновативни идеи до европските донесувачи на одлуки, и тоа и за најзначајните прашања.

Документите на Фондацијата се достапни за сите истражувачи, како и за општата јавност. Нејзиниот веб-сајт содржи широк спектар документи, вклучително и неделниот билтен на Фондацијата, кој се дистрибуира до повеќе од 200.000 претплатници ширум Европа.

